

د افغانستان اساسي قانون

قانون اساسی افغانستان

Download from: aghalibrary.com

په رسمي جريده كې د خپريدو نېټه: د ۱۳۸۲ هـ. ش كال د سلواغې د مياشتې (۸)
پرله پسې گڼه (۸۱۸)

د افغانستان د اساسي قانون د توشېح
په باب د افغانستان د انتقالي اسلامي
دولت د رئيس
فرمان

گڼه: (۱۰۳)

نېټه: ۱۳۸۲/۱۱/۶

فرمان
رئيس دولت انتقالي اسلامي
افغانستان در مورد توشېح قانون
اساسي افغانستان

شماره: (۱۰۳)

تاريخ: ۱۳۸۲/۱۱/۶

د لوی خدای په نامه او د افغانستان
د نجیبو خلکو د نیکمرغۍ په هیله ،
نوی اساسي قانون چې د ۱۳۸۲
هجري لمريز کال د ليندۍ له ۲۲
څخه د مرغومي تر ۱۴ نېټې پورې
په کابل کې د جوړې شوي لويې جرگې
لخوا په ۱۲ فصلونو ۱۶۲ مادو کې د
رأيو په اتفاق تصویب شو، توشیح او
انفاذ يې اعلاموم.

بنام خداوند بزرگ و به آرزوی
سعادت مردم نجیب و صلح دوست
افغانستان، قانون اساسی جدید
را که توسط لویه جرگه تاریخی
۲۲ قوس الی ۱۴ جدی ۱۳۸۲
هجری شمسی، منعقدۀ شهر کابل
در ۱۲ فصل و ۱۶۲ ماده به اتفاق
آرا تصویب گردید، توشیح و انفاذ
آرا اعلام می دارم.

د متعال خدای له دربار څخه هیله کوم
تر څو دغه اساسي قانون د اسلام د
مبین دین د حکمونو په رعایت سره
دملي یووالي د ټینګښت ، د
دموکراسۍ د هدفونو د تحقق د
مدني ټولني د جوړولو ، د ټولنيزي
اقتصادي ، اجتماعي ، سياسي او
فرهنگي سوکالی ، د دولت او دهبواد

از بارگاه خداوند متعال استدعا
دارم تا این قانون اساسی با
رعایت احکام دین مبین اسلام،
تحکیم وحدت ملی، تحقق
اهداف دموکراسی، اعمار جامعه
مدنی، رفاه همگانی اقتصادی،
اجتماعی، سیاسی و فرهنگی،
مشعل راه دولت و مردم کشور

گـردیده، صلح، برابری و
برادری را بین ملت افغانستان
تأمین نماید.

و من الله توفیق

حامد کرزی

رئیس دولت انتقالی اسلامی
افغانستان

۶/ دلو ۱۳۸۲ / هجری شمسی
شهر کابل

د خلکو د لارې ډیوه شي ، سوله ،
برابري او وروړولي د افغانستان د ملت
ترمنځ تأمین کړي.

و من الله توفیق

حامد کرزی

د افغانستان د انتقالی اسلامي دولت
رئیس

۶/ سلواغه/ ۱۳۸۲ هجري شمسي
د کابل ښار

رسمي جريده

فهرست قانون اساسی افغانستان			د افغانستان د اساسي قانون فهرست		
صفحه	تعداد ماده ها	عنوان	مخ	د مادو شمېر	عنوان
۱		مقدمه	۱		سريزه
۳	(۲۱ ماده)	فصل اول: دولت	۳	(۲۱ مادې)	لومړۍ فصل: دولت
۱۰	(۳۸ ماده)	فصل دوم: حقوق اساسی و وجايب اتباع	۱۰	(۳۸ مادې)	دويم فصل: د اتباعو اساسي حقوق او وجايب
۲۶	(۱۱ ماده)	فصل سوم: رئيس جمهور	۲۶	(۱۱ مادې)	درېيم فصل: جمهور رئيس
۳۶	(۱۰ ماده)	فصل چهارم: حکومت	۳۶	(۱۰ مادې)	څلورم فصل: حکومت
۴۰	(۲۹ ماده)	فصل پنجم: شورای ملی	۴۰	(۲۹ مادې)	پنځم فصل: ملي شوری
۵۵	(۶ ماده)	فصل ششم: لويه جرگه	۵۵	(۶ مادې)	شپږم فصل: لويه جرگه
۵۷	(۲۰ ماده)	فصل هفتم: قضاء	۵۷	(۲۰ مادې)	اووم فصل: قضاء
۶۶	(۷ ماده)	فصل هشتم: اداره	۶۶	(۷ مادې)	اتم فصل: اداره
۶۹	(۶ ماده)	فصل نهم: حالت اضطرار	۶۹	(۶ مادې)	نهم فصل: اضطراري حالت
۷۱	(۲ ماده)	فصل دهم: تعديل	۷۱	(۲ مادې)	لسم فصل: تعديل
۷۲	(۷ ماده)	فصل يازدهم: احكام متفرقه	۷۲	(۷ مادې)	يوولسم فصل: متفرقه حکمونه
۷۴	(۵ ماده)	فصل دوازدهم: احكام انتقالي	۷۴	(۵ مادې)	دولسم فصل: انتقالي حکمونه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام علي سيد الانياء و المرسلين
محمد (ﷺ) و علي آله و اصحابه اجمعين.

مقدمه

ما مردم افغانستان:

■ با ايمان راسخ به ذات پاك
خداوند (ﷻ) و توكل به
مشيت حق تعالى و اعتقاد
به دين مقدس اسلام؛

■ با درك بى عدالتى ها و نابسامانى
هاى گذشته و مصايب بى شمارى كه
بر کشور ما وارد آمده است؛

■ با تقدیر از فداكارى ها،
مبارزات تاريخى، جهاد و
مقاومت بر حق تمام مردم
افغانستان و ارج گذارى به مقام
والاى شهداى راه آزادى کشور؛

■ با درك اين كه افغانستان واحد و
يكپارچه به همه اقوام و مردم اين
سرزمين تعلق دارد؛

■ با رعايت منشور ملل
متحد و با احترام به اعلاميه

سريزه

مورد افغانستان خلکو:

■ د لوى خداى (ﷻ) پرسپيخلي ذات
په ټينگ ايمان ، د حق تعالى په
مشيت پر توكل او د اسلام په سپيخلي
دين پر اعتقاد؛

■ د تيرو بې عدالتيو او ناخوالو په
درک او زموږ پر هېواد راغليو بې
شميره مصيبتونو ته په پاملرنه؛

■ د افغانستان د ټولو خلکو د
سربښندنو، تاريخي مبارزو، جهاد او
بر حق مقاومت د ستايلو او د وطن د
آزادۍ د لارې د شهيدانو لوړ مقام ته
په ارزښت وركولو؛

■ په دې درك سره چې واحد او يو
موتى افغانستان د دې خاورې په ټولو
قومونو او خلکو اړه لري؛

■ د ملگرو ملتو د منشور په
رعايت او د بشر د حقوقو نړيوالې

- اعلامیې ته په درناوي؛
- جهانی حقوق بشر؛
- د ملي وحدت د ټينګښت او د هېواد
داستقلال، ملي حاکمیت او حکمنۍ
بشپړتیا د ساتنې په منظور؛
- د خلکو پر اراده او د موکراسۍ ولاړ
نظام د تاسیس لپاره؛
- له ظلم، استبداد، تبعیض او
تاوتریخوالي پاکې، پرقانونیت،
اجتماعي عدالت، د انساني حقوقو او
کرامت پر خوندي تا به ولاړې مدني
ټولني د جوړولو او دخلکو د اساسي
حقوقو او آزادیو د تأمین په منظور؛
- د هېواد د سياسي، اجتماعي،
اقتصادي او دفاعي بنسټونو د پياوړي
کولو لپاره؛
- ددې خاورې ټولو او سیدونکیو ته د
يو هوسا ژوندانه او د ژوند د سالم
چاپیریال د تأمین په منظور؛
- او بالاخره په نړیواله کورنۍ کې
د افغانستان لپاره د وړ ځای د
تثبیت په منظور؛
- به منظور ایجاد جامعه مدنی
عاری از ظلم، استبداد، تبعیض
و خشونت و مبتنی بر قانونمندی،
عدالت اجتماعی، حفظ کرامت و
حقوق انسانی و تأمین آزادی ها و
حقوق اساسی مردم؛
- به منظور تقویت بنیادهای
سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و
دفاعی کشور؛
- به منظور تأمین زندگی مرفه و
محیط زیست سالم برای همه
ساکنان این سرزمین؛
- و سرانجام، به منظور تثبیت
جایگاه شایسته افغانستان در
خانواده بین المللی؛
- د هېواد تاریخي، فرهنگي او
ټولنيزو واقعیتونو او د زمان له
غوښتنو سره سم مو دغه اساسي قانون

از طريق نمايندگان منتخب خود در لويه جرگه مؤرخ چهاردهم جدی سال يك هزار و سه صد و هشتاد و دو هجری شمسی در شهر کابل تصویب کردیم.

د خپلو استازيو له لارې د يو زرو دري سوه دوه اتيا يم لمريز هجري کال د مرغومي د مياشتې په شوارلسمه نيټه د کابل په ښار کې تصویب کړ.

فصل اول دولت

ماده اول:

افغانستان، دولت جمهوري اسلامي، مستقل، واحد و غير قابل تجزيه می باشد.

ماده دوم:

دين دولت جمهوري اسلامي افغانستان، دين مقدس اسلام است.

پيروان ساير اديان در پيروي از دين و اجرای مراسم دينی شان در حدود احکام قانون آزاد می باشند.

ماده سوم:

در افغانستان هيچ قانون نمی تواند مخالف معتقدات و احکام دين مقدس اسلام باشد.

ماده چهارم:

حاکمیت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد که به طور

لومړی فصل دولت

لومړۍ ماده:

افغانستان، خپلواک، واحد، او نه بيليدونکی اسلامي جمهوري دولت دی.

دوه يمه ماده:

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت دين، د اسلام سپېڅلی دين دی.

د نورو اديانو پيروان د خپل دين په پيروي او د خپلو ديني مراسمو په اجراء کې د قانون د حکمونو په حدودو کې آزاد دي.

درېيمه ماده:

په افغانستان کې هېڅ قانون نشي کولای چې د اسلام د سپېڅلي دين د معتقداتو او احکامو مخالف وي.

څلورمه ماده:

په افغانستان کې ملي حاکمیت په ملت پورې اړه لري چې په مستقیم ډول

مستقیم یا توسط نمایندگان خود
آن را اعمال می کند.

ملت افغانستان عبارت است از
تمام افرادی که تابعیت افغانستان
را دارا باشند.

ملت افغانستان متشکل از اقوام
پشتون، تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن،
بلوچ، پشه یی، نورستانی، ایماق،
عرب، قرغیز، قزلباش، گوجر،
براهوی و سایر اقوام می باشد.

برهر فرد از افراد ملت افغانستان
کلمه افغان اطلاق می شود.

هیچ فرد از افراد ملت از تابعیت
افغانستان محروم نمی گردد.

امور مربوط به تابعیت و
پناهندگی توسط قانون
تنظیم می گردد.

ماده پنجم:

تطبيق احكام اين قانون
اساسی و سایر قوانین، دفاع از
استقلال، حاکمیت ملی و
تمامیت ارضی و تأمین امنیت
و قابلیت دفاعی کشور از
وظایف اساسی دولت می باشد.

یې په خپله یایې د خپلو استازیو له
لاړې عملي کوي.

د افغانستان ملت عبارت دی له هغو
ټولو افرادو څخه چې د افغانستان
تابعیت ولري.

د افغانستان ملت له پښتون، تاجک،
هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ، پشه یی،
نورستاني، ایماق، عرب، قرغیز،
قزلباش، گوجر، براهوي او نورو
قومونو څخه جوړ دی.

د افغان کلمه د افغانستان د ملت پر
هر فرد اطلاق کېږي.

د ملت هیڅ یو فرد د افغانستان له
تابعیت څخه نه محرومېږي.

په تابعیت او پناه ورکولو پورې
مربوطې چارې د قانون له
لیارې تنظیمېږي.

پنځمه ماده:

د دې اساسي قانون او نورو
قوانینو د حکمونو تطبيق، له
استقلال، ملي واکمنۍ او ځمکنۍ
بشپړتیا څخه دفاع او د هېواد د
امنیت او دفاعي قابلیت تأمین، د
دولت له اساسي وظایفو څخه دي.

شپڙمه ماده:

دولت، د انساني کرامت په ساتلو، بشري حقوقو د ملاتړ، د دموکراسۍ د تحقق، ملي وحدت د تأمين، د ټولو قومونو او قبايلو ترمنځ د برابري او د هېواد په ټولو سيموکې د متوازنې پراختيا او ټولنيز عدالت پر بنسټ د يوې هوسا او پرمختللي ټولني په جوړولو مکلف دی.

ماده ششم:

دولت به ايجاد يک جامعه مرفه و مترقی بر اساس عدالت اجتماعي، حفظ کرامت انساني، حمايت حقوق بشر، تحقق دموکراسۍ، تأمين وحدت ملی، برابري بين همه اقوام و قبايل و انکشاف متوازن در همه مناطق کشور مکلف می باشد.

اومه ماده:

دولت د ملگرو ملتونو د منشور، د بين الدول معاهدو، د نړيوالو ميثاقونو چې افغانستان له هغو سره تړاو لري او د بشري حقوقو د نړيوالې اعلاميې را عايت کوي.

ماده هفتم:

دولت منشور ملل متحد، معاهدات بين الدول، ميثاق های بين المللی که افغانستان به آن ملحق شده است و اعلاميه جهاني حقوق بشر را رعايت می کند.

اټمه ماده:

دولت د هېواد خارجي سياست دخپلواکۍ، ملي گټو او ځمکنۍ بشپړتيا په ساتلو، نه مداخلې، بڼه گاونډيتوب، متقابل احترام او د حقوقو د برابري پر بنسټ تنظيموي.

ماده هشتم:

دولت سياست خارجي کشور را بر مبنای حفظ استقلال، منافع ملی و تماميت ارضی و عدم مداخله، حسن همجواری، احترام متقابل و تساوی حقوق تنظيم می نماید.

نهمه ماده:

کانونه او نورې تر ځمکې لاندې
زیرمې او لرغوني آثار د دولت
ملکیت دي.

ماده نهم:

معادن و سایر منابع زیر
زمینی و آثار باستانی ملکیت
دولت می باشد.

د دولت د ملکیتونو ساتنه او اداره او
له طبیعي زیرمو او نورو عامه
ملکیتونو څخه د سمې استفادې ډول
د قانون له ليارې تنظیمېږي.

حفاظت و اداره املاک دولت و
طرز استفاده درست از منابع
طبیعی و سایر املاک عامه
توسط قانون تنظیم می گردد.

لسمه ماده:

دولت ، خصوصي پانگې اچونې او
خصوصي تشبثات د بازار د اقتصاد د
نظام پر بنسټ د قانون له حکمونو سره
سم هڅوي ، ملاتړي کوي او مصوئیت
يې تضمینوي.

ماده دهم:

دولت، سرمایه گزاریها و تشبثات
خصوصی را مبتنی بر نظام اقتصاد
بازار، مطابق به احکام قانون،
تشویق، حمایت و مصوئیت آنها
را تضمین می نماید.

یولسمه ماده:

په کورنۍ او بهرنۍ سوداگرۍ پورې
تړلې چارې، د هېواد له اقتصادي
غوښتنو او دخلکو له گټو سره سمې د
قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده یازدهم:

امور مربوط به تجارت داخلی و
خارجی، مطابق به ایجابات
اقتصادی کشور و مصالح مردم ،
توسط قانون تنظیم میگردد.

دولسمه ماده:

د افغانستان بانک، د دولت مرکزي او
مستقل بانک دی.

ماده دوازدهم:

د افغانستان بانک، بانک مرکزی دولت
و مستقل می باشد.

د پیسو نشرول، د هېواد د پولې
سیاست طرح او تطبیق، د قانون له
حکمونو سره سم د مرکزي بانک
صلاحیت دی.

نشر پول و طرح و تطبیق سیاست
پولی کشور، مطابق به احکام
قانون، از صلاحیت بانک
مرکزی می باشد.

بانک مرکزی در مورد چاپ پول با کمیسیون اقتصادی ولسی جرگه مشوره می نماید.

تشکیل و طرز فعالیت این بانک توسط قانون تنظیم می شود.

ماده سیزدهم:

دولت برای انکشاف صنایع، رشد تولید، ارتقای سطح زندگی مردم و حمایت از فعالیت‌های پیشه وران، پروگرام‌های مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

ماده چهاردهم:

دولت برای انکشاف زراعت و مالداري، بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و معیشتی دهقانان و مالداران و اسکان و بهبود زندگی کوچیان، در حدود بنیه مالی دولت، پروگرام‌های مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

دولت به منظور تهیه مسکن و توزیع ملکیت‌های عامه برای اتباع مستحق، مطابق به احکام قانون و در حدود امکانات مالی، تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

مرکزي بانک د پیسو د چاپ په برخه کې د ولسي جرگې له اقتصادي کمیسیون سره مشوره کوي.

ددې بانک تشکیل او د کار ډول د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ديارلسمه ماده:

دولت د صنایعو د پراختیا، د تولید د ودې او د خلکو د ژوند د سطحې د لوړتیا او د کسبگرو د فعالیتونو د ملاتړ لپاره اغیزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

څوار لسمه ماده:

دولت د کرنې او مالداري، د پراختیا، د بزگرانو او مالدارانو د اقتصادي ټولنيزو او د ژوند د شرایطو د ښه کولو او د کوچیانو د میشتولو او د دوی د ژوند د سمون لپاره د دولت د مالي توان په حدودو کې اغیزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

دولت مستحقو اتباعو ته د استوګنځای د برابرولو په منظور او د عامه ملکیتونو د وېش لپاره، د قانون له حکمونو سره سم او د مالي امکاناتو په حدود کې لارم تدبیرونه نیسي.

پنځلسمه ماده:

دولت مکلف دی چې د ځنگلونو او د چاپیریال د خوندي کولو او نښه والي لپاره لارم تدبیرونه ونیسي.

ماده پانزدهم:

دولت مکلف است در مورد حفظ و بهبود جنگلات و محیط زیست تدابیر لازم اتخاذ نماید.

شپاړسمه ماده:

د پښتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه یي، نورستاني، پاميري او په هېواد کې د نورو مروجو ژبو له جملې څخه پښتو او دري د دولت رسمي ژبې دي.

ماده شانزدهم:

از جمله زبانهای پښتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوچي، پشه یي، نورستاني، پاميري و سایر زبانهای رایج در کشور، پښتو و دري زبانهای رسمی دولت می باشند.

په هغو سیمو کې چې د خلکو اکثریت له ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه یي، نورستاني او یا پاميري ژبو څخه پر یوې خبرې کوي له پښتو او دري سربره هغه ژبه دریمه رسمي ژبه ده، د تطبیق ډول یې د قانون لسه لپارې تنظیمېږي.

در مناطقیکه اکثریت مردم به یکی از زبانهای ازبکی، ترکمنی، بلوچی و یا پامیری تکلم می نمایند آن زبان علاوه بر پښتو و دري به حیث زبان سوم رسمی می باشد و نحوه تطبیق آن توسط قانون تنظیم می گردد.

دولت د افغانستان د ټولو ژبو د پیاوړتیا او پراختیا لپاره اغیزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

دولت برای تقویت و انکشاف همه زبانهای افغانستان پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

په هېواد کې د مطبوعاتو، راډیو او تلویزیون خپرونې د هېواد پر ټولو مروجو ژبو آزادې دي.

نشر مطبوعات و رسانه های گروهی به تمام زبانهای رایج در کشور آزاد می باشد.

په هېواد کې موجود ملي، علمي او اداري مصطلحات ساتل کېږي.

مصطلحات علمی و اداری ملی موجود در کشور حفظ می گردد.

اوه لسمه ماده:

دولت په بيلايلو سطحو کې د معارف د ودې او د ديني زده کړو د پراختيا، د جوماتونو، مدرسو او ديني مرکزونو د وضعې د ښه والي او تنظيم لپاره لازم تدبيرونه نيسي.

ماده هفدهم:

دولت برای ارتقای معارف در همه سطوح، انکشاف تعلیمات دینی، تنظیم و بهبود وضع مساجد، مدارس و مراکز دیني تدابيیر لازم اتخاذ می نماید.

اتلسمه ماده:

د هېواد د تقويم مېدا د پيغمبر اکرم (ﷺ) پر هجرت ولاړ دی.

ماده هجدهم:

مبدأ تقويم کشور بر هجرت پيغمبر اکرم (ﷺ) اس ستوار است.

د دولتي ادارو د کار بنسټ هجري لمريز کال دی.

مبنای کار ادارات دولتی تقويم هجري شمسی می باشد.

د جمعې ورځې، د اسد ۲۸ او د ثور ۸ عمومي رخصتۍ دي، نورې رخصتۍ د قانون له ليارې تنظيمېږي.

روزهای جمعه، ۲۸ اسد و ۸ ثور تعطيل عمومي است، ساير رخصتۍ ها توسط قانون تنظيم می گردد.

نولسمه ماده:

د افغانستان بيرغ له: دريو تور، سور او زرغون رنگه ټوټو څخه جوړ دی. درې واړه ټوټې په مساوي ډول له کيڼ نه ښي لور ته په عمودي ډول سره پرتې وي او د هر رنگ سور د هغه د اوږدو نيمايي دی چې په منځ کې يې د افغانستان ملي نښان ځای پرځای شوی دی.

ماده نهم:

بیرق افغانستان مرکب است از: سه قطعه با رنگهای سیاه، سرخ و سبز که به صورت عمودی، به اندازه های مساوی، از چپ به راست، در کنار هم واقع شده، عرض هر رنگ برابر نصف طول آن است و در وسط آن نشان ملی افغانستان قرار دارد.

د افغانستان د دولت ملي نښان له سپين رنگي محراب او منبر څخه جوړ دی چې په دوو څنډو کې يې دوه

نشان ملی افغانستان عبارت از محراب و منبر به رنگ سفید می باشد که در دو گوشه آن دو بیرق و

در وسط آن در قسمت فوقانی، کلمه مبارک لاله الا الله محمد رسول الله و الله اکبر و اشعه خورشید در حال طلوع و در قسمت تحتانی آن تاریخ ۱۲۹۸ هجری شمسی و کلمه افغانستان، جا داشته و از دو طرف با خوشه های گندم احاطه شده است.

طرز استفاده از بیرق و نشان ملی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده بیستم:

سرود ملی افغانستان به زبان پشتو و با ذکر الله اکبر و نام اقوام افغانستان می باشد.

ماده بیست و یکم:

پایتخت افغانستان شهر کابل می باشد.

فصل دوم

حقوق اساسی و وجایب اتباع

ماده بیست و دوم:

هر نوع تبعیض و امتیاز بین اتباع افغانستان ممنوع است.

اتباع افغانستان اعم از زن و مرد در برابر قانون دارای حقوق و وجایب مساوی می باشند.

بیرغونه او د منځ په برنی برخه کې یې د لاله الا الله محمد رسول الله مبارکه کلمه او الله اکبر او د راختونکي لمر وړانګې او په لاندنۍ برخه کې یې د ۱۲۹۸ هجري شمسي تاريخ او د افغانستان کلمه راغلي چې له دوو خواوو څخه د غنمو وږي پري راگرځول شوي دي.

له بیرغ او ملي نشان څخه د استفادې څرنگوالی د قانون له ليارې تنظیمیږي.

شلمه ماده:

د افغانستان ملي سرود په پښتو ژبه دی، الله اکبر او د افغانستان د قومونو نومونه به پکې راځي.

یوویشتمه ماده:

د افغانستان پایتخت د کابل ښار دی.

دوه یم فصل

د اتباعو اساسي حقوق او وجایب

دوه ویشتمه ماده:

د افغانستان د اتباعو ترمنځ هر راز تبعیض او امتیاز منع دی.

د افغانستان اتباع ښځې او نارینه د قانون په وړاندې مساوي حقوق او وجایب لري.

در ويستمه ماده:

ژوند د خدای (ﷻ) بخښنه او د انسان طبيعې حق دی، هيڅوک له قانوني مجوزه پرته له دې حقه بې برخې کېدای نشي.

ماده بيست و سوم:

زندگی موهبت الهی و حق طبیعی انسان است، هيچ شخص بدون مجوز قانونی از اين حق محروم نمی گردد.

څلورويستمه ماده:

آزادي د انسان طبيعې حق دی. دا حق د نورو له آزادی او له عامه مصالحو پرته چې د قانون له ليارې تنظيمېږي حدودنه لري.

ماده بيست و چهارم:

آزادی حق طبیعی انسان است. اين حق جز آزادی ديگران و مصالح عامه که توسط قانون تنظيم می گردد، حدودی ندارد.

د انسان آزادي او کرامت له تېري خوندي دی.

آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است.

دولت د انسان د آزادی او کرامت په ساتنه او درناوي مکلف دی.

دولت به احترام و حمايت آزادی و کرامت انسان مکلف می باشد.

پنځه ويستمه ماده:

د ذمې برائت اصلي حالت دی.

ماده بيست و پنجم:

برائت ذمه حالت اصلی است.

ترهغې چې د باصلاحيته محکمې په قطعي حکم متهم محکوم عليه ثابت نه شي، بې گناه گڼل کېږي.

متهم تا وقتی که به حکم قطعی محکمه با صلاحیت محکوم عليه قرار نگیرد، بی گناه شناخته می شود.

شپږ ويستمه ماده:

جرم يو شخصي عمل دی.

ماده بيست و ششم:

جرم یک عمل شخصی است.

د متهم تعقيبول، نيول يا توقيفول او پر هغه باندې د جزاء تطبيق بل هيچاته سرايت نه کوي.

تعقيب، گرفتاری يا توقيف متهم و تطبيق جزا بر او به شخص ديگری سرايت نمی کند.

اوه ويشتمه ماده:

هيڅ يو عمل جرم نه گڼل کېږي خو دهغه قانون له مخې چې د جرم تر ارتکاب د مخه نافذ شوی وي.

ماده بیست و هفتم:

هیچ عملی جرم شمردنه نمی شود مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.

هیڅوک د قانون له حکمونه پرته تعقیبیدای، نیول کیدای او یا توقیفیدای نه شي.

هیچ شخص را نمی توان تعقیب، گرفتار و یا توقیف نمود مگر بر طبق احکام قانون.

هیچاته سزا نشي ورکول کیدای مگر، د با صلاحیته محکمې په حکم او د هغه قانون له احکامو سره سم چې د اتهام وړ فعل تر ارتکابه مخکې نافذ شوی وي.

هیچ شخص را نمی توان مجازات نمود مگر به حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

اته ويشتمه ماده:

د افغانستان هیڅ يو تبعه په جرم باندي د متهم کیدو له امله، بهرني دولت ته نه سپارل کېږي، مگر د ورته معاملي او د هغو بین الدول تر وونو له مخې چې افغانستان ورسره تړاو لري.

ماده بیست و هشتم:

هیچ یک از اتباع افغانستان به علت اتهام به جرم، به دولت خارجی سپرده نمی شود مگر بر اساس معامله بالمثل و پیمان های بین الدول که افغانستان به آن پیوسته باشد.

هیڅ افغان د تابعیت په سلبیدو او په افغانستان کې دننه یا بهر په شړل کېدو نه محکومېږي.

هیچ افغان به سلب تابعیت و یا تبعید در داخل یا خارج افغانستان محکوم نمی شود.

نهه ويشتمه ماده:

د انسان تعذیب منع دی.

ماده بیست و نهم:

تعذیب انسان ممنوع است.

هیڅوک نه شي کولای چې له بل

هیچ شخص نمی تواند حتی

به مقصد کشف حقایق از شخص دیگری، اگر چه تحت تعقیب، گرفتاری یا توقیف و یا محکوم به جزا باشد، به تعذیب او اقدام کند یا امر بدهد.

تعیین جزایی که مخالف کرامت انسانی باشد، ممنوع است.

ماده سی ام:

اظهار، اقرار و شهادتی که از متهم یا شخص دیگری به وسیله اکراه به دست آورده شود، اعتبار ندارد.

اقرار به جرم عبارت است از اعتراف متهم با رضایت کامل و در حالت صحت عقل، در حضور محکمه با صلاحیت.

ماده سی و یکم:

هر شخص می تواند برای دفع اتهام به مجرد گرفتاری و یا برای اثبات حق خود، وکیل مدافع تعیین کند.

متهم حق دارد به مجرد گرفتاری، از اتهام منسوب اطلاع یابد و در داخل میعاد که قانون تعیین می کند در محکمه حاضر گردد.

شخص خحه حتی د حقایقو د ترلاسه کولو لپاره که شه هم تر تعقیب، نیونې یا توقیف لاندې وي او یا په جزا محکوم وي، دهغه د تعذیب لپاره اقدام وکړي یا یې د تعذیب امر ورکړي.

د انساني کرامت مخالفې جزاء ټاکل منع دي.

د پرشمه ماده:

له متهم یا بل شخص خحه په زور تر لاسه شوي څرگندونې، اقرار یا شهادت اعتبار نه لري.

په جرم اقرار د متهم هغه اعتراف ته وايي چې په بشپړه خوښه او د عقلي روغتیا په حالت کې یې د با صلاحیته محکمې په وړاندې کړی وي.

یو د پرشمه ماده:

هر څوک کولای شي چې له نیول کېدو سره سم له ځانه د اتهام دلیرې کولو او یا د حق د ثابولو لپاره مدافع وکیل و ټاکي.

متهم حق لري چې له نیولو سره سم له منسوب اتهامه ځان خبر کړي او د هغې مودې دننه چې قانون یې ټاکي، محکمه کې حاضر شي.

دولت در قضایای جنایی برای متهم بی بضاعت وکیل مدافع تعیین می نماید.

محرمیت مکالمات، مراسلات و مخابرات بین متهم و وکیل آن، از هر نوع تعرض مصون می باشد.

وظایف و صلاحیت های وکلای مدافع توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و دوم:

مدیون بودن شخص موجب سلب یا محدود شدن آزادی وی نمی شود.

طرز و وسایل تحصیل دین توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده سی و سوم:

اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می باشند.

شرایط و طرز استفاده از این حق توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده سی و چهارم:

آزادی بیان از تعرض مصون است.

هر افغان حق دارد فکر خود را به وسیله گفتار، نوشته، تصویر و یا وسایل دیگر، با رعایت احکام مندرج این قانون اساسی

دولت په جنایي پېښو کې د بېوزلي متهم لپاره مدافع وکیل ټاکي.

د متهم او د هغه د وکیل تر منځ مکالمات، مراسلات او مخابرات له هر ډول تعرض څخه خوندي دي.

د مدافع وکیلانو وظایف او واکونه د قانون له لپارې تنظیمېږي.

دوه دېرشمه ماده:

پور د پوروري د آزادی د سلبيدو یا محدودېدو سبب کېدای نشي.

د پور د بیرته اخیستلو لارې چارې او وسایل د قانون له لپارې تنظیمېږي.

دري دېر شمه ماده:

د افغانستان اتباع د انتخابولو او د انتخابېدلو حق لري.

له دې حق څخه د گټې اخیستو شرایط اولارې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

څلور دېرشمه ماده:

د بیان آزادي له تیري څخه خوندي ده.

هر افغان حق لري چې خپل فکر د وینا، لیکنې، انځور او یا نورو وسیلو له لارې، په دې اساسي قانون کې د راغلو حکمونو په

رعايت، خرگند کړي.

اظهار نمايد.

هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم مطالب، بې له دې چې هغه مخکې له مخکې دولتي مقامونو ته ونيسي، خپاره او نشر کړي.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون، به طبع و نشر مطالب، بدون ارائه قبلي آن به مقامات دولتي، بپردازد.

د مطبعو، راډيو او تلویزیون، د مطبوعاتو دخپرولو او د جمعي ارتباط په نورو وسايلو پورې مربوط حکمونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

احکام مربوط به مطابع، راديو و تلویزیون، نشر مطبوعات و ساير وسايل ارتباط جمعي توسط قانون تنظيم ميگردد.

پنځه دېرشمه ماده:

د افغانستان اتباع حق لري چې د خپلو مادي او يا معنوي غوښتنو د تأمين لپاره، د قانون له حکمونو سره سم، ټولني جوړې کړي.

ماده سي و پنجم:

اتباع افغانستان حق دارند به منظور تأمين مقاصد مادي و يا معنوي، مطابق به احکام قانون، جمعيتها تاسيس نمايند.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون له حکمونو سره سم، سياسي گوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:

اتباع افغانستان حق دارند، مطابق به احکام قانون، احزاب سياسي تشکيل دهند، مشروط بر اينکه:

۱- د گوند مرامنامه او اساسنامه د اسلام د سپېڅلي دين د احکامو او په دي اساسي قانون کې د راغلو نصوصو او ارزښتونو مخالف نه وي؛

۱- مرامنامه و اساسنامه حزب، مناقض احکام دين مقدس اسلام و نصوص و ارزشهای مندرج این قانون اساسی نباشد؛

۲- د گوند تشکيلات او مالي منابع خرگند وي؛

۲- تشکيلات و منابع مالی حزب علنی باشد؛

۳- نظامي او نظامي ډوله تشکيلات

۳- اهداف و تشکيلات نظامی و شبه

او هدفونه ونه لري؛

نظامی نداشته باشد؛

۴- له بهرنيو سياسي گوندونو يا نورو بهرنيو منابعو سره تړلي نه وي؛

۴- وابسته به حزب سياسي و يا ديگر منابع خارجي نباشد؛

د قوم، سيمې، ژبې او فقهي مذهب پر بنسټ د گوند جوړول او فعاليت كول، جواز نه لري.

تأسيس و فعاليت حزب برميناى قوميت، سمت، زبان و مذهب فقهي جواز ندارد.

هغه جمعيت او گوند چې د قانون له حكمونو سره سم جوړېږي د قانوني موجباتو او باصلاحيتې محكمې له حكمه پرته نه منحل كېږي.

جمعيت و حزبي كه مطابق به احكام قانون تشكيل مي شود ، بدون موجبات قانوني و حكم محكمه با صلاحيت منحل نمي شود.

شپږ دېرشمه ماده:

ماده سي و ششم:

د افغانستان اتباع حق لري چې د روا او سوله ييزو غوښتنو د تأمين لپاره له قانون سره سم بې وسلې غوندې او مظاهري وکړي.

اتباع افغانستان حق دارند برای تأمين مقاصد جايز و صلح آميز، بدون حمل سلاح، طبق قانون اجتماع و تظاهرات نمايند.

اوه دېرشمه ماده:

ماده سي و هفتم:

د اشخاصو د مخابري او ليكونو آزادي او محرميت كه په ليكلي ډول وي يا د تيليفون او تلگراف يا نورو وسيلو له لارې، له تېري څخه خوندي دي.

آزادی و محرمیت مراسلات و مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسیله تيليفون، تلگراف و وسايل ديگر، از تعرض مصون است.

دولت د اشخاصو د مخابرو او ليكونو د پلټني حق نه لري، مگر د قانون له حكمونو سره سم.

دولت حق تفتيش مراسلات و مخابرات اشخاص را ندارد، مگر مطابق به احكام قانون.

اته د پرشمه ماده:

د شخص استوگنځی له تېري څخه خوندي دی. هېڅوک د دولت په گډون نشي کولای د استوگن له اجازې يا د واکمنې محکمې له قرار پرته او بې له هغو حالاتو او لارو چې په قانون کې ښوول شوي، د چا کور ته ورننوزي يا يې وپلټي.

د څرگند جرم په مورد کې مسئول مامور کولای شي د محکمې له مخکينۍ اجازې پرته د شخص کورته ورننوزي يا هغه وپلټي. نوموړی مامور مکلف دی کور ته له ننوتو يا پلټنې وروسته، په هغه موده کې چې قانون يې ټاکي د محکمې قرار ترلاسه کړي.

نهه د پرشمه ماده:

هر افغان حق لري د هېواد هر گوټ ته سفر وکړي او استوگن شي خو له هغو سيمو پرته چې قانون منع کړې وي.

هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم له افغانستان څخه بهر سفر وکړي او بيرته راستون شي.

دولت له هېواد څخه بهر د افغانستان د اتباعو د حقوقو ساتنه کوي.

ماده سي و هشتم:

مسکن شخص از تعرض مصون است. هيچ شخص، به شمول دولت، نمی تواند بدون اجازه ساکن يا قرار محکمه با صلاحيت و به غير از حالات و طرزی که در قانون تصريح شده است، به مسکن شخص داخل شود يا آن را تفتيش نمايد.

در مورد جرم مشهود، مامور مسئول می تواند بدون اجازه قبلی محکمه، به مسکن شخص داخل شود يا آن را تفتيش کند. مامور مذکور مکلف است بعد از داخل شدن يا اجرای تفتيش، در خلال مدتی که قانون تعيين می کند قرار محکمه را حاصل نمايد.

ماده سي ونهم:

هر افغان حق دارد به هر نقطه کشور سفر نمايد و مسکن اختيار کند، مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نمايد و به آن عودت کند.

دولت از حقوق اتباع افغانستان در خارج از کشور حمايت می نمايد.

ځلويښتمه ماده:

ملکيت له تيري څخه خوندي دی.

ماده څهلم:

ملکيت از تعرض مصون است.

هېڅوک د ملکيت د ترلاسه کولو او په هغه کې له تصرف کولو څخه نه منع کېږي، مگر د قانون د احکامو په حدودو کې.

هېچ شخص از کسب ملکيت و تصرف در آن منع نمی شود، مگر در حدود احکام قانون.

د هېچا ملکيت د قانون د حکم او د باصلاحيته محکمې له پرېکړې پرته نه مصادره کېږي.

ملکيت هېچ شخص، بدون حکم قانون و فيصله محکمه با صلاحيت مصادره نمی شود.

د شخص د ملکيت استملاک يوازې د عامه گټو د تأمين په مقصد، د مخکيني او عادلانه بدل په ورکولو، د قانون له مخې مجاز دی.

استملاک ملکيت شخص، تنها به مقصد تأمين منافع عامه، در بدل تعويض قبلي و عادلانه، به موجب قانون مجاز می باشد.

د شخص د شتمنۍ پلټنه او اعلان يوازې د قانون په حکم کېدای شي.

تفتيش و اعلان دارایی شخص، تنها به حکم قانون صورت می گیرد.

يوځلو يښتمه ماده:

بهرني اشخاص په افغانستان کې د عقاري مالونو د ملکيت حق نه لري.

ماده څهلم و يکم:

اشخاص خارجي در افغانستان حق ملکيت اموال عقاري را ندارند.

د عقار اجاره د پانگې اچونې په منظور د قانون له حکمونو سره سم جواز لري. د بهرنيو ملکونو پر سياسي نمايندگيو او پر هغو بين المللي مؤسسو چې افغانستان پکې غړيتوب لري د عقاري مالونو پلورل د قانون له حکمونو سره سم جواز لري.

اجاره عقار به منظور سرمايه گذاری، مطابق به احکام قانون مجاز می باشد. فروش عقار به نمايندگی های سياسی دول خارجي و به مؤسسات بين المللی که افغانستان عضو آن باشد، مطابق به احکام قانون، مجاز می باشد.

دوه څلويښتمه ماده:

هر افغان مکلف دی د قانون له حکمونو سره سم دولت ته مالیه او محصول ورکړي.

ماده چهل و دوم:

هر افغان مکلف است مطابق به احکام قانون به دولت مالیه و محصول تأديه کند.

هیڅ راز مالیه او محصول، د قانون له حکمه پرته نه وضع کېږي.

هیڅ نوع مالیه و محصول، بدون حکم قانون، وضع نمی شود.

د مالیه او محصول اندازه او د ورکړې ډول یې د ټولنیز عدالت په رعایت د قانون په وسیله بنوول کېږي.

اندازه مالیه و محصول و طرز تادیه آن، با رعایت عدالت اجتماعی، توسط قانون تعیین میگردد.

دا حکم د بهرنیو کسانو او مؤسسو په برخه کې هم تطبیقېږي.

این حکم در مورد اشخاص و مؤسسات خارجی نیز تطبیق میشود.

هر ډول ورکړه شوي مالیه، محصول او عایدات، دولتي واحد حساب ته تحویلېږي.

هر نوع مالیه، محصول و عواید تادیه شده، به حساب واحد دولتي تحویل داده می شود.

دري څلويښتمه ماده:

زده کړه د افغانستان د ټولو اتباعو حق دی چې د لیسانس تر درجې پورې وړیا د دولت له خوا تأمینېږي.

ماده چهل و سوم:

تعلیم حق تمام اتباع افغانستان است که تا درجه لیسانس در مؤسسات تعلیمی دولتي به صورت رایگان از طرف دولت تأمین می گردد.

دولت مکلف دی چې په ټول افغانستان کې د متوازن معارف د عاملو او د منځنیو اجباري زده کړو د تأمین لپاره اغېزمن پروگرام طرح او تطبیق کړي او د مورنیو ژبو د تدریس لپاره په هغو سیمو کې چې پرې خبرې کېږي لازمه

دولت مکلف است به منظور تعمیم متوازن معارف در تمام افغانستان، تأمین تعلیمات متوسطه اجباری، پروگرام مؤثر طرح و تطبیق نماید و زمینه تدریس زبان های مادری را در مناطقی که به آنها تکلم می کنند

هواره کړي.

فراهم کند.

څلور څلويښتمه ماده:

دولت مکلف دی د ښځود زده کړو د پراختیا او توازن د ایجاد په منظور، دکوچیانو د زده کړو د ښه والي او په هیواد کې د بې سوادۍ د له منځه وړلو لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیق کړي .

ماده چهل و چهارم:

دولت مکلف است به منظور ایجاد توازن و انکشاف تعلیم برای زنان، بهبود تعلیم کوچیان و امحای بی سوادۍ در کشور، پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق نماید .

پنځه څلويښتمه ماده :

دولت داسلام دسپېڅلي دين د حکمونو او ملي فرهنگ پر بنسټ او له علمي اصولو سره سم، واحد تعليمي نصاب طرح او تطبیقوي او دښوونځيو د ديني مضمونونو نصاب په افغانستان کې د شتو اسلامي مذهبونو پر بنسټ تدوينوي.

ماده چهل و پنجم:

دولت نصاب واحد تعليمی را، بر مبنای احکام دين مقدس اسلام و فرهنگ ملی و مطابق با اصول علمی، طرح و تطبیق می کند و نصاب مضامین دينی مکاتب را، بر مبنای مذاهب اسلامی موجود در افغانستان، تدوين می نماید .

شپږ څلويښتمه ماده :

د لوړو عمومي او اختصاصي زده کړو د مؤسسو جوړول او اداره کول، د دولت وظیفه ده.

ماده چهل و ششم:

تأسیس و اداره مؤسسات تعليمات عالی، عمومی و اختصاصی وظیفه دولت است.

دافغانستان اتباع کولای شي د دولت په اجازه د لوړو، عمومي، اختصاصي او د سواد زده کړو مؤسسې جوړې کړي.

اتباع افغانستان می توانند به اجازه دولت به تأسیس مؤسسات تعليمات عالی، عمومی، اختصاصی و سواد آموزی اقدام نمایند .

دولت کولای شي بهرنیو کسانو ته هم د قانون له حکمونو سره سم دلوړو،

دولت می تواند تأسیس مؤسسات تعليمات عالی، عمومی و اختصاصی

را به اشخاص خارجي نيز مطابق به احكام قانون اجازه دهد.

شرایط شمول در مؤسسات تعليمات عالی دولتي و ساير امور مربوط به آن، توسط قانون تنظيم ميگردد.

ماده چهل و هفتم:

دولت برای پیشرفت علم، فرهنگ، ادب و هنر پروگرامهای مؤثر طرح می نماید.

دولت حقوق مؤلف، مخترع و کاشف را تضمین می نماید و تحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشویق و حمایت می کند و استفاده مؤثر از نتایج آن را، مطابق به احكام قانون، تعمیم می بخشد.

ماده چهل و هشتم:

کار حق هر افغان است.

تعیین ساعات کار، رخصتی با مزد، حقوق کار و کارگر و ساير امور مربوط به آن توسط قانون تنظيم ميگردد.

انتخاب شغل و حرفه، در حدود احكام قانون، آزاد می باشد.

عمومي او اختصاصي زده کړو د مؤسسو د جوړولو اجازه ورکړي.

د لوړو زده کړو په دولتي مؤسسو کې دشاملېدو شرطونه او له هغو سره نورې مربوطې چارې، دقانون له ليارې تنظيمېږي.

اوه څلويښتمه ماده:

دولت د علم، فرهنگ، ادب او هنر د پرمختگ لپاره اغيزمن پروگرامونه طرح کوي.

دولت د مؤلف، مخترع او کاشف حقوق تضمینوي او په ټولو برخو کې علمي څيړنې هڅوي او ملاتړ يې کوي او د هغو له نتيجو څخه د اغيزمنې گټې اخيستل د قانون له حکمونو سره سم عاموي.

اته څلويښتمه ماده:

کار، د هر افغان حق دي.

دکار د ساعتونو ټاکل، او با معاشه رخصتي، د کار او کارگر حقوق او له هغو سره نورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

د قانون د حکمونو په حدودو کې د کار او کسب انتخاب آزاد دی.

نهه څلویښتمه ماده :

د جبري کار تحمیل منع دی.

ماده چهل و نهم:

تحمیل کار اجباری ممنوع است.

د جگړې، آفتونو او نورو داسې حالاتو کې چې عامه ژوند او هوساینه تهدید کړي فعاله برخه اخیستنه د هر افغان ملي وجیبه ده.

سهم گیری فعال در حالت جنگ، آفات و سایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند، از وجایب ملی هر افغان می باشد.

پر ماشومانو د کار تحمیل جواز نه لري.

تحمیل کار بر اطفال جواز ندارد.

پنځوسمه ماده:

دولت مکلف دی چې د یوې سالمې ادارې او د هېواد په اداري سیستم کې د سمون د رامنځته کیدو لپاره، لارم تدبیرونه ونیسي.

ماده پنجاهم:

دولت مکلف است به منظور ایجاد اداره سالم و تحقق اصلاحات در سیستم اداری کشور تدابیر لازم اتخاذ نماید.

اداره خپل اجراءات په بشپړه بې طرفۍ او د قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

اداره اجراءات خود را با بیطرفی کامل و مطابق به احکام قانون عملی می سازد.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې له دولتي ادارو څخه اطلاعات ترلاسه کړي. دا حق د نورو حقوقو او عامه امنیت ته له زیان رسولو پرته، حدود نه لري.

اتباع افغانستان حق دسترسی به اطلاعات از ادارات دولتي را در حدود احکام قانون دارا می باشند. این حق جز صدمه به حقوق دیگران و امنیت عامه حدودی ندارد.

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخې او له هر ډول توپیر څخه پرته د قانون له حکمونو سره سم د دولت خدمت ته منل کېږي.

اتباع افغانستان بر اساس اهلیت و بدون هیچگونه تبعیض و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند.

يوپنځوسمه ماده:

هر څوک چې له ادارې څخه بې
موجه زيانمن شي د تاوان اخيستلو
مستحق دی او کولای شي د تاوان د
ترلاسه کولو لپاره په محکمه کې
دعوا اقامه کړي.

ماده پنجاه و يکم:

هر شخص که از اداره بدون
موجب متضرر شود مستحق
جبران خساره می باشد و می
تواند برای حصول آن در محکمه
دعوا اقامه کند.

له هغو حالاتو پرته چې قانون بنسولي،
دولت نشي کولای د با صلاحيته
محکمې له حکمه پرته د خپلو حقوقو
د ترلاسه کولو لپاره اقدام وکړي.

به استثنای حالاتی که در قانون
تصریح گردیده است، دولت نمی
تواند بدون حکم محکمه با صلاحیت
به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

دوه پنځوسمه ماده :

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره
د ناروغیو د مخنیوي او د وړیا علاج
وسیلې او روغتیايي آسانتیاوي د قانون
له حکمونو سره سم تأمینوي.

ماده پنجاه و دوم:

دولت وسایل وقایه و علاج امراض
و تسهیلات صحی رایگان را برای
همه اتباع مطابق به احکام قانون
تأمین می نماید.

دولت له قانون سره سم د خصوصي
طبي خدمتونو او روغتیايي
مرکزونو جوړول او پراختیا هڅوي او
ملاټر يې کوي.

دولت تأسيس و توسعه خدمات طبي
و مراکز صحی خصوصی را
مطابق به احکام قانون تشويق و
حمایت می کند.

دولت د سالمې بدني روزنې د پياوړتيا
او د ملي او سيمه یيزو ورزشونو د
پراختيا لپاره لازم تدبيرونه نيسي.

دولت به منظور تقويت تربيت بدنی
سالم و انکشاف ورزشهای ملی و
محلی تدابير لازم اتخاذ می نماید.

دري پنځوسمه ماده :

دولت د شهيدانو او مفقودينو له پاتي
کسانو، د معلولينو او معيوبينو د بيا
ځواکمنۍ او په ټولنه کې د هغوی د

ماده پنجاه و سوم:

دولت به منظور تنظيم خدمات طبي
و مساعدت مالی برای بازماندگان
شهدا و مفقودين و برای باز

توانی معلولين و معيوبين و سهم گیری فعال آنان در جامعه، مطابق به احکام قانون، تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

دولت حقوق متقاعدین را تضمین نموده، برای کهن سالان، زنان بی سرپرست، معیوبین و معلولین و ایتمام بی بضاعت مطابق به احکام قانون کمک لازم به عمل می آورد.

ماده پنجاه و چهارم:

خانواده رکن اساسی جامعه را تشکیل می دهد و مورد حمایت دولت قرار دارد.

دولت به منظور تأمین سلامت جسمی و روحی خانواده، بالانحص طفل و مادر، تربیت اطفال و برای از بین بردن رسوم مغایر با احکام دین مقدس اسلام تدابیر لازم اتخاذ می کند.

ماده پنجاه و پنجم:

دفاع از وطن و حبیبۀ تمام اتباع افغانستان است.

شرایط اجرای دوره مکلفیت عسکری توسط قانون تنظیم میگردد.

فعالې ونډې اخیستنې په خاطر د مالي مرستو او روغتیايي خدمتونو د تنظیم لپاره د قانون له حکمونو سره سم لازم تدبیرونه نیسي.

دولت د متقاعدینو حقوق تضمینوي او له زړو کسانو، بی سر پرسته بنځو، معیوبینو او معلولینو او بی وسه یتیمانو سره د قانون له حکمونو سره سم لازمي مرستې کوي.

څلور پنځوسمه ماده :

کورنۍ د ټولني اساسي رکن دی او د دولت تر پاملرنې لاندې ده.

دولت د کورنۍ او په ځانگړې توگه د مور او ماشوم د جسمي او روحي روغتیا د تأمین، د ماشومانو د روزنې او د اسلام د سپېڅلي دین له احکامو سره د مغایرو رسومو د له منځه وړو لپاره لازم تدبیرونه نیسي.

پنځه پنځوسمه ماده :

له هېواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو اتباعو وحبیبه ده.

د عسکري مکلفیت د دورې د تېرولو شرطونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

شپږ پنځوسمه ماده:

د اساسي قانون د حکمونو پيروي، د قوانينو اطاعت او د عامه نظم او امنيت رعايت د افغانستان د ټولو خلکو وجيبه ده.

ماده پنجاه و ششم:

پيروي از احکام قانون اساسي، اطاعت از قوانين و رعايت نظم و امن عامه وجيبه تمام مردم افغانستان است.

د قانون له حکمونو څخه بې خبري عذر نه گڼل کېږي.

بې خبري از احکام قانون عذر دانسته نمی شود.

اوه پنځوسمه ماده:

دولت په افغانستان کې د خارجي اتباعو حقوق او آزادي له قانون سره سم تضمینوي. دا کسان د بین المللي حقوقو د قواعدو په حدودو کې د افغانستان د دولت د قوانينو په رعايت مکلف دي.

ماده پنجاه و هفتم:

دولت حقوق و آزادي های اتباع خارجي را در افغانستان، طبق قانون تضمین می کند. این اشخاص در حدود قواعد حقوق بین المللی به رعايت قوانين دولت افغانستان مکلف می باشند.

اته پنځوسمه ماده:

دولت په افغانستان کې د بشر د حقوقو د رعايت د څارنې، ښه والي او ملاتړ لپاره، د افغانستان د بشر د حقوقو خپلواک کمېسيون جوړوي.

ماده پنجاه و هشتم:

دولت به منظور نظارت بر رعايت حقوق بشر در افغانستان و بهبود و حمايت از آن، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان را تأسيس می نماید.

هر څوک کولای شي د خپلو بشري حقوقو د نقض په صورت کې دې کمېسيون ته شکايت وکړي.

هر شخص می تواند در صورت نقض حقوق بشری خود، به این کمیسیون شکايت نماید.

کمیسیون کولای شي د افرادو د بشري حقوقو د نقض موارد، مربوطو قانوني څانگو ته راجع کړي او د هغوی له

کمیسیون می تواند موارد نقض حقوق بشری افراد را به مراجع قانونی راجع سازد و در دفاع از

حقوقو څخه په دفاع کې مرسته وکړي. حقوق آنها مساعدت نمايد.

د دې کمېسيون جوړښت او د کار ډول يې د قانون له ليارې تنظيمېږي. تشکيل و طرز فعاليت اين کميسيون توسط قانون تنظيم ميگردد.

نهمه پنځوسمه ماده :

هېڅوک نشي کولای په دې اساسي قانون کې له راغلو آزاديو او حقوقو څخه په ناوړه استفادې د هېواد د خپلواکۍ، ځمکنۍ، بشپړتيا، ملي واکمنۍ او ملي وحدت پر ضد عمل وکړي.

ماده پنجاه و نهم:

هيچ شخص نمی تواند با سوء استفاده از حقوق و آزاديهای مندرج این قانون اساسی، برضد استقلال، تمامیت ارضی، حاکمیت و وحدت ملی عمل کند.

دریم فصل

جمهور رئیس

شپيتمه ماده :

جمهور رئیس د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت په سر کې دی چې خپل واکونه په اجرائيه، مقننه او قضائيه برخو کې د دې اساسي قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

فصل سوم

رئيس جمهور

ماده شصتم:

رئيس جمهور در رأس دولت جمهوری اسلامی افغانستان قرار داشته، صلاحیت های خود را در عرصه های اجرائيه، تقنينيه و قضائيه، مطابق به احکام این قانون اساسی، اعمال می کند.

جمهور رئیس دوه، لومړی او دویم مرستیالان لري.

رئيس جمهور دارای دو معاون اول و دوم، می باشد.

د جمهوري رياست کاندید د خپلو مرستیالانو نومونه د ځان له کاندیدولو سره یو ځای ملت ته اعلاموي.

کاندید ریاست جمهوري نام هر دو معاون را همزمان با کاندید شدن خود به ملت اعلام میدارد.

معاون اول رئیس جمهور در حالت غیاب، استعفاً و یا وفات رئیس جمهور، مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی، عمل می کند.

در غیاب معاون اول رئیس جمهور، معاون دوم مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی عمل می کند.

ماده شصت و یکم:

رئیس جمهور با کسب اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرای رای دهندگان از طریق رأی گیری آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می گردد.

وظیفه رئیس جمهور در اول جوازای سال پنجم بعد از انتخابات پایان می یابد.

انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان کار رئیس جمهور برگزار میگردد.

هرگاه در دور اول هیچ یک از کاندیدان نتواند اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرا را به دست آورد، انتخابات برای دور دوم در ظرف دو هفته از تاریخ اعلام نتایج انتخابات برگزار می

د جمهور رئیس لومری مرستیال د جمهور رئیس د غیاب، استعفاً او یا مرینی په حالاتو کې ددې اساسي قانون له مندرجو حکمونو سره سم، کار کوي.

د جمهور رئیس د لومړي مرستیال په غیاب کې، دویم مرستیال د اساسي قانون له مندرجو احکامو سره سم، عمل کوي.

یوشپنیمه ماده:

جمهور رئیس د رای ورکوونکیو د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو رایو له لارې په سلوکې تر پنځوسو زیاتو رایو په ترلاسه کولو انتخابېږي.

د جمهور رئیس وظیفه تر انتخاباتو وروسته د پنځم کال د غبرگولي په لومړۍ نیټه پای ته رسېږي.

د جمهور رئیس د کار تر پای ته رسېدو د مخه د نوي جمهور رئیس د ټاکلو لپاره انتخابات، له دیرشو تر شپینو ورځو پورې، موده کې کېږي.

که چېرې په لومړي پړاو کې له کاندیدانو څخه یو هم ونه کړای شي چې په سلوکې تر پنځوسو زیاتې رایې ترلاسه کړي، انتخابات د دوهم ځل لپاره د انتخاباتو د نتایجو د نېټې تر اعلان وروسته د دوو اونیو په اوږدو

گردد و در این دور تنها دو نفر از کاندیدانی که بیشترین آرا را در دور اول به دست آورده اند، شرکت می نمایند.

در دور دوم انتخابات، کاندیدی که اکثریت آرا را کسب کند، رئیس جمهور شناخته می شود.

هرگاه یکی از کاندیدان ریاست جمهوری در جریان دور اول یا دوم رأی گیری و یا بعد از انتخابات و قبل از اعلام نتایج انتخابات وفات نماید، انتخابات مجدد مطابق به احکام قانون برگزار میگردد.

ماده شصت و دوم:

شخصی که به ریاست جمهوری کاندید می شود، واجد شرایط ذیل می باشد:

۱- تبعه افغانستان، مسلمان و متولد از والدین افغان بوده و تابعیت کشور دیگری را نداشته باشد؛

۲- در روز کاندید شدن سن وی از چهل سال کمتر نباشد؛

۳- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم

کې تر سره کېږي. دا ځل یوازې هغه دوه تنه کاندیدان په انتخاباتو کې برخه اخلي چې په لومړي پړاو کې یې تر ټولو زیاتي رایې ترلاسه کړي وي.

د انتخاباتو په دویم پړاو کې هغه څوک چې د رایو اکثریت ترلاسه کړي، جمهور رئیس ګڼل کېږي.

که چېرې د جمهوري ریاست یو کاندید د رای گیری د لومړي یا دویم پړاو په جریان او یا تر انتخاباتو وروسته او یا د انتخاباتو د نتایجو له اعلان څخه پخوا مړ شي، نوي انتخابات د قانون له حکمونو سره سم کېږي.

دوه شپيتمه ماده:

څوک چې جمهوري ریاست ته کاندیدېږي، باید د لاندنیو شرطونو لرونکی وي:

۱- د افغانستان تبعه، مسلمان، له افغان مور او پلار څخه زېږیدلی وي او د بل هېواد تابعیت ونه لري؛

۲- د کاندیدیدو په ورځ یې عمر تر څلویښتو کلونو لږ نه وي؛

۳- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومی محکوم

شوی نه وي؟

نشده باشد؟

هېڅ شخص نشي کولای له دوو دورو زیات د جمهور رئیس په حیث وټاکل شي.

هیڅ شخص نمی تواند بیش از دو دوره به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.

په دې ماده کې راغلی حکم د جمهور رئیس د مرستیالانو په برخه کې هم تطبیقېږي.

حکم مندرج این ماده در مورد معاونین رئیس جمهور نیز تطبیق می گردد.

دري شپيتمه ماده :

ماده شصت و سوم:

جمهور رئیس د کار تر پیل د مخه، د ځانگړې کړنلارې سره سم، چې د قانون له ليارې تنظيمېږي، دا لاندې لورې يادوي:

رئیس جمهور قبل از تصدی وظيفه، مطابق به طرز العمل خاص که توسط قانون تنظيم میگردد، حلف آتی را به جا می آورد:

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای (ﷻ) په نامه لورې کوم چې د اسلام د سپېڅلي دين پيروي او ساتنه وکړم. د اساسي قانون او نورو قوانينو رعايت او د تطبیق څارنه وکړم.

"به نام خداوند بزرگ (ﷻ) سوگند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را اطاعت و از آن حمایت کنم. قانون اساسی و سایر قوانین را رعایت و از تطبیق آن مواظبت نمایم.

د افغانستان د خپلواکۍ، ملي واکمنۍ، ځمکنۍ بشپړتیا ساتنه او د افغانستان د خلکو حقوق او گټې خوندي کړم او د لوی خدای (ج) له دربار څخه د مرستې په غوښتلو او د ملت په ملاتړ د افغانستان د خلکو د پرمختگ او هوسايۍ په لاره

از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست و حقوق و منافع مردم افغانستان را حفاظت کنم و با استعانت از بارگاه پروردگار متعال و پشتیبانی ملت، مساعی خود را در راه سعادت و ترقی مردم

- کې خپلې هڅې جارې وساتم." افغانستان بکار برم.
- څلور شپيتمه ماده: جمهورر رئيس لاندې واکونه او وظيفې لري:
- ۱- د اساسي قانون د اجرا څارل؛ ۱- مراقبت از اجرای قانون اساسی؛
- ۲- د ملي شوری په تصویب د هېواد د سیاست د اساسي کړنو ټاکل؛ ۲- تعیین خطوط اساسی سیاست کشور به تصویب شورای ملی؛
- ۳- د افغانستان د وسله والو ځواکونو ستر مشرتوب؛ ۳- قیادت اعلاى قواى مسلح افغانستان؛
- ۴- د ملي شوری په تاييد د جگړې او متارکې اعلانول؛ ۴- اعلان حرب و متارکه به تائيد شورای ملی؛
- ۵- د ځمکنۍ بشپړتيا او د خپلواکۍ د ساتنې د دفاع په حالت کې د لازم تصميم نیول؛ ۵- اتخاذ تصمیم لازم در حالت دفاع از تمامیت ارضی و حفظ استقلال؛
- ۶- د ملي شوری په تاييد له افغانستان څخه بهر ته د وسله والو ځواکونو د ټولگيو لېږل؛ ۶- فرستادن قطعات قواى مسلح به خارج افغانستان به تائيد شورای ملی؛
- ۷- د دې اساسي قانون په (نهه شپيتمه) ماده کې له راغلي حالت پرته، دلويې جرگې راغونښتل؛ ۷- دایر نمودن لویه جرگه به استثنای حالت مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی؛
- ۸- د ملي شوری په تاييد د اضطراري حالت اعلان او دهغه پای ته رسول؛ ۸- اعلان حالت اضطرار به تائيد شورای ملی و خاتمه دادن به آن؛

- ۹- د ملي شوری او لویې جرگې د غونډو پرائیستل؛
- ۹- افتتاح اجلاس شورای ملی و لویه جرگه؛
- ۱۰- د جمهوري ریاست د مرستیالانو د استعفی منل؛
- ۱۰- قبول استعفای معاونین ریاست جمهوری؛
- ۱۱- د ولسي جرگې په تایید د وزیرانو، لوی څارنوال، د مرکزی بانک، د ملی امنیت او سرې میاشتي د رئیسانو ټاکل او د هغوی عزلول او د استعفی منل؛
- ۱۱- تعیین وزرا، لوی څارنوال، رئیس بانک مرکزی، رئیس امنیت ملی و رئیس سره میاشت به تأیید ولسي جرگه و عزل و قبول استعفای آنها؛
- ۱۲- د ولسي جرگې په تایید د سترې محکمې د رئیس او غړیو ټاکل؛
- ۱۲- تعیین رئیس و اعضای ستره محکمه به تأیید ولسي جرگه؛
- ۱۳- د قانون له حکمونو سره سم د قاضیانو، د وسله والو ځواکونو، پولیسو، د ملی امنیت د منصبدارانو او د لوړ رتبه مامورینو ټاکل، تقاعد وړکول، د استعفی منل او عزلول؛
- ۱۳- تعیین له حکمونو سره سم د قاضیانو، د وسله والو ځواکونو، پولیسو، د ملی امنیت د منصبدارانو او د لوړ رتبه مامورینو عالی رتبه مطابق به احکام قانون؛
- ۱۴- په بهرنیو هېوادونو او نړیوالو مؤسسو کې د افغانستان د سیاسي نماینده گيو د مشرانو ټاکل؛
- ۱۴- تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی و مؤسسات بین المللی؛
- ۱۵- په افغانستان کې د بهرنیو سیاسي نماینده گانو د باورلیکونو منل؛
- ۱۵- قبول اعتماد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی در افغانستان؛
- ۱۶- د قوانینو او تقنیني فرمانونو توشیح کول؛
- ۱۶- توشیح قوانین و فرامین تقنینی؛

- ۱۷- د قانون له حکمونو سره سم د دولتونو ترمنځ د معاهدو د عقد لپاره د باورليکونو ورکول؛
- ۱۸- د قانون له حکمونو سره سم د جزاگانو تخفيف او بخښل؛
- ۱۹- د قانون له حکمونو سره سم د مدالونو، نښانونو او افتخاري لقبونو ورکول؛
- ۱۷- اعطای اعتبار نامه به غرض عقد معاهدات بين الدول مطابق به احکام قانون؛
- ۱۸- تخفيف و عفو مجازات مطابق به احکام قانون؛
- ۱۹- اعطای مدالها، نشانها و القاب افتخاری مطابق به احکام قانون؛
- ۲۰- د هېواد د اداري سمون په منظور، د قانون له مخې، د کمېسيونونو جوړول؛
- ۲۰- تأسيس کميسيون ها به منظور بهبود اداره کشور مطابق به احکام قانون؛
- ۲۱- په دې اساسي قانون کې نور راغلي واکونه او وظيفې؛
- ۲۱- ساير صلاحيتها و وظيف مندرج اين قانون اساسی؛

پنځه شپيتمه ماده:

جمهور رئيس کولای شي په مهمو ملي، سياسي، ټولنيزو او يا اقتصادي چارو کې د افغانستان د خلکو ټولپوښتني ته مراجعه وکړي.

رئيس جمهور می تواند در موضوعات مهم ملی، سیاسی، اجتماعی و یا اقتصادی به آرای عمومی مردم افغانستان مراجعه نماید.

ټولپوښتنه باید د دې اساسي قانون د حکمونو مخالفه او د هغه د تعديل مستلزم نه وي.

مراجعة به آرای عمومی نباید مناقض احکام این قانون اساسی ویا مستلزم تعديل آن باشد.

شپږ شپيتمه ماده:

جمهور رئيس په دې اساسي قانون کې

رئيس جمهور در اعمال

صلاحيتهاى مندرج اين قانون اساسى، مصالح علياى مردم افغانستان را رعايت مى كند.

رئيس جمهور نمى تواند بدون حكم قانون ملكيت هاى دولتى را بفروشد يا اهدا كند.

رئيس جمهور نمى تواند در زمان تصدى وظيفه از مقام خود به ملحوظات لسانى، سمتى، قومى، مذهبى و حزبى استفاده نمايد.

ماده شصت و هفتم:

در صورت استعفا، عزل يا وفات رئيس جمهور و يا مريضى صعب العلاج كه مانع اجراء وظيفه شود، معاون اول رئيس جمهور صلاحيتها و وظيفه رئيس جمهور را به عهده مى گيرد.

رئيس جمهور استعفاى خود را شخصاً به شوراى مى اعلام مى نمايد.

تثبيت مريضى صعب العلاج توسط هيئت طبى با صلاحيت كه از طرف ستره محكمه تعيين ميگردد صورت ميگيرد.

در اين حالات در خلال مدت سه

د راغلو واكونو د عملي كولو په برخه كې د افغانستان د خلكو لورې مصلحتونه په پام كې نيسي.

جمهور رئيس نشي كولای چې د قانون له حكمه پرته دولتي ملكيتونه او شتمنى وپلوري او يا يې وبخښي.

جمهور رئيس نشي كولای د خپل كار په دوران كې له خپل مقام څخه په ژبنيو، سيمه ييزو، قومى، مذهبى او گوندي ملحوظاتو گټه واخلي.

اوه شپيتمه ماده:

د جمهور رئيس د استعفى، عزل، مړينې او يا په صعب العلاج ناروغۍ د اخته كېدلو په صورت كې چې د وظيفې د اجراء مخه نيسي د جمهور رئيس لومړى مرستيال د جمهور رئيس واكونه او وظيفه په غاړه اخلي.

جمهور رئيس خپله استعفى په خپله مى شورى ته اعلاموي.

د صعب العلاج ناروغۍ تثبيت د هغه طبى هيئت له خوا كېږي چې ستره محكمه يې ټاكي.

په داسې حالاتو كې د نوي جمهور

ماه انتخابات به منظور تعيين رئيس جمهور جديد طبق ماده شصت و يكم اين قانون اساسي برگزار ميگردد.

معاون اول رئيس جمهور در زمان تصدي به حيث رئيس جمهور موقت امور ذيل را انجام داده نمي تواند:

۱- تعديل قانون اساسي؛

۲- عزل وزرا؛

۳- مراجعه به آراي عامه؛

معاونين رئيس جمهور مي توانند مطابق به احكام اين قانون اساسي خود را به رياست جمهوري كانديد نمايند.

در صورت غياب رئيس جمهور، وظائف معاون اول توسط رئيس جمهور تعيين مي گردد.

ماده شصت و هشتم:

هرگاه يكي از معاونين رئيس جمهور استعفاء و يا وفات نمايد عوض وي شخص ديگري توسط رئيس جمهور به تائيد ولسي جرگه تعيين ميگردد.

رئيس د تاكولو لپاره په درې مياشتو كې دننه ددې اساسي قانون د يوشپيتمې مادي له حكم سره سم انتخابات كېږي.

د جمهور رئيس لومړي مرستيال د لنډ مهاله جمهور رئيس په توگه، د وظيفي د ترسره كولو په موده كې لاندینی چارې نشي ترسره كولای:

۱- د اساسي قانون تعديل؛

۲- د وزيرانو عزل؛

۳- ټول پوښتنه؛

د جمهور رئيس مرستيالان ددې اساسي قانون له حكمونو سره سم كولای شي ځان جمهوري رياست ته كانديد كړي.

د جمهور رئيس په غياب كې د لومړي مرستيال وظائف د جمهور رئيس په واسطه ټاكل كېږي.

اته شپيتمه ماده:

كه چېرې د جمهور رئيس يو مرستيال استعفي وكړي او يا مړ شي د هغه پرځای بل شخص د جمهور رئيس له خوا او د ولسي جرگې په تائيد ټاكل كېږي.

در صورت وفات همزمان رئيس جمهور و معاون اول وی، بالترتيب معاون دوم، رئيس مشرانو جرگه، رئيس ولسی جرگه و وزير خارجه یکی بعد دیگری مطابق به حکم مندرج ماده شصت و هفتم این قانون اساسی وظایف رئيس جمهور را به عهده میگیرد.

ماده شصت و نهم:

رئيس جمهور در برابر ملت و ولسی جرگه مطابق به احکام این ماده مسئول می باشد.

اتهام علیه رئيس جمهور به ارتکاب جرایم ضد بشری، خیانت ملی یا جنایت، از طرف یک ثلث کل اعضای ولسی جرگه تقاضا شده می تواند. در صورتیکه این تقاضا از طرف دو ثلث کل آرای ولسی جرگه تائید گردد، ولسی جرگه در خلال مدت یک ماه لویه جرگه را دایر می نماید.

هرگاه لویه جرگه منسوب را به اکثریت دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، رئيس جمهور از وظیفه منفصل و موضوع به محکمه خاص محول میگردد. محکمه خاص متشکل است از

د جمهور رئيس او د هغه د لومړي مرستیال د یوځایي مړینې په صورت کې په ترتیب سره دویم مرستیال، د مشرانو جرگې رئيس د ولسي جرگې رئيس د او د بهرنیو چارو وزير یو په بل پسي ددې اساسي قانون د (اوه شپيتمې) مادې له حکم سره سم د جمهور رئيس وظيفې په غاړه اخلي.

ننه شپيتمه ماده:

جمهور رئيس د ملت او ولسي جرگې په وړاندې ددې مادې د احکامو مطابق مسؤل دی.

پر جمهور رئيس د بشري ضد جرمونو، ملی خیانت یا جنایت د ارتکاب تور لگول د ولسي جرگې د ټولو غړيو د درېيمې برخې له خوا غوښتل کېدای شي. که چېرې داغوښتنه د ولسي جرگې د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو له خوا تاييد شي، ولسي جرگه د یوې میاشتي دننه لویه جرگه دایروي.

که لویه جرگه منسوب شوی اتهام د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي، جمهور رئيس له وظيفې څخه گوښه او موضوع ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي. ځانگړې محکمه د ولسی

رئيس مشرانو جرگه، سه نفر از اعضاي ولسي جرگه و سه نفر از اعضاي ستره محكمه به تعيين لويه جرگه، اقامه دعوي توسط شخصي كه از طرف لويه جرگه تعيين مي گردد صورت ميگيرد.

در اين حالت احكام مندرج ماده شصت و هفتم اين قانون اساسي تطبيق مي گردد.

ماده هفتم:

معاش و مصارف رئيس جمهور توسط قانون تنظيم مي گردد.

رئيس جمهور بعد از ختم دوره خدمت، به استثنای حالت عزل، براي بقيه مدت حيات از حقوق مالي دوره رياست جمهوري مطابق به احكام قانون مستفيد مي شود.

فصل چهارم حکومت

ماده هفتاد و يكم:

حکومت متشکل است از وزرا كه تحت رياست رئيس جمهور اجرائي وظيفه مي نمايند. تعداد وزرا و وظيفه شان توسط قانون تنظيم مي گردد.

جرگي له دريو غريو، دستري محكمي له دريو غريو چي لويه جرگه يي تاكي او د مشرانو جرگي له رئيس خخه جوړيږي، دعوي دهغه شخص له خوا چي د لوي جرگي له خوا ټاكل كېږي، اقامه كېږي.

په دې حالت كې د دې اساسي قانون په (اوه شپيتمه) ماده كې راغلي حكومه تطبيقېږي.

اوپا يمه ماده:

د جمهور رئيس تنخوا او لگښتونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

جمهور رئيس د خدمت د دورې تر ختمېدو وروسته د عزل له حالته پرته د خپل ژوند په پاتې موده كې د جمهوري رياست د دورې له مالي حقوقو خخه د قانون له حكومنو سره سم، گټه اخلي.

څلورم فصل حکومت

يو اويايمه ماده:

حکومت له وزيرانو خخه جوړ دي چي د جمهور رئيس تر رياست لاندې كار كوي. د وزيرانو شمير او وظيفه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

دوه اويايمه ماده :

څوک چې د وزير په توگه ټاکل کيږي بايد لاندیني شرطونه ولري:

ماده هفتاد و دوم:

شخصی که به حیث وزیر تعیین می شود واجد شرایط ذیل می باشد:

۱- یوازي د افغانستان د تابعیت لرونکی وي.

۱- تنها حامل تابعیت افغانستان باشد.

که چیرې د کوم وزارت کانديد د بل هېواد تابعیت هم ولري ولسي جرگه د هغه د تائید یا رد، صلاحیت لري؛

هرگاه کانديد وزرات تابعیت کشور دیگری را نیز داشته باشد، ولسي جرگه صلاحیت تائید و یا رد آنرا دارد؛

۲- لوړ تحصیلات، کاري تجربه او ښه شهرت ولري؛

۲- دارای تحصیلات عالی، تجربه کاری و شهرت نیک باشد؛

۳- عمر يې تر پنځه دېرش کلونو لږ نه وي؛

۳- سن وی از سی و پنج سال کمتر نباشد؛

۴- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومی محکوم شوی نه وي.

۴- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

دري اويايمه ماده :

کېدای شي وزیران د ملي شوری له غړيو او یا له هغو د باندې وټاکل شي.

ماده هفتاد و سوم:

وزرا می توانند از اعضای شورای ملی یا خارج از آن تعیین شوند.

کله چې د ملي شوری غړي د وزير په توگه وټاکل شي، په شوری کې خپل غړیتوب له لاسه ورکوي او د هغه

هرگاه عضو شورای ملی به حیث وزیر تعیین شود، عضویت خود را در شوری از دست میدهد و در عوض

وی شخص دیگری مطابق به حکم
قانون تعیین می‌گردد.

ماده هفتاد و چهارم:

وزرا قبل از تصدی وظیفه حلف
آتی را به حضور رئیس جمهور، به
جا می‌آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

"به نام خداوند بزرگ (ﷻ) سوگند
یاد می‌کنم که دین مقدس اسلام
را حمایت، قانون اساسی و سایر
قوانین افغانستان را رعایت، حقوق
اتباع را حفاظت و از استقلال،
تمامیت ارضی و وحدت ملی مردم
افغانستان حراست کنم و در همه
اعمال خود خداوند (ﷻ) را حاضر
دانسته، وظایف محوله را
صادقانه انجام دهم."

ماده هفتاد و پنجم:

حکومت دارای وظایف ذیل می‌باشد:

۱- تعمیم احکام این قانون
اساسی و سایر قوانین و فیصله
های قطعی محاکم؛

۲- حفظ استقلال، دفاع از
تمامیت ارضی و صیانت منافع و
حیثیت افغانستان در جامعه

پر خای بل شخص د قانون له حکم
سره سم ټاکل کيږي.

څلور اويايمه ماده :

وزيران د وظيفې له پيله مخکې د
جمهور رئيس په وړاندې، لاندینۍ
لوړه کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای (ﷻ) په نامه لوړه کوم
چې د اسلام د سپېڅلي دین د حکمونو
حمایت، داساسي قانون او د
افغانستان د نورو قوانینو رعایت، د
اتباعو د حقوقو حفاظت د افغانستان د
خپلواکۍ، ځمکنۍ بشپړتیا او د
خلکو د ملي وحدت ساتنه وکړم او په
خپلو ټولو اعمالو کې خدای (ﷻ)
حاضر گڼم او خپلې راسپارل شوي
وظیفې په رښتینولۍ سرته رسوم."

پنځه اويايمه ماده :

حکومت لاندینۍ وظيفې لري:

۱- ددې اساسي قانون او نورو
قوانینو د احکامو او د محکمو د
قطعي پرېکړو عملي کول؛

۲- د خپلواکۍ ساتل، له ځمکنۍ
بشپړتیا څخه دفاع او په نړیواله
ټولنه کې د افغانستان د حیثیت او

- گتپو سائل؛
بين المللی؛
- ۳- د عامه نظم او امن ټينگول او د هر راز اداري فساد له منځه وړل؛
۳- تأمین نظم و امن عامه و از بين بردن هر نوع فساد اداری؛
- ۴- د بودجې ترتيبول، د دولت د مالي وضعې تنظيمول او د عامه شتمنی ساتل؛
۴- ترتیب بودجه، تنظیم وضع مالی دولت و حفاظت دارایی عامه؛
- ۵- د ټولنيزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژيکي پرمختيايي پروگرامونو طرح او تطبيق؛
۵- طرح و تطبيق پروگرام های انكشافی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژيکی؛
- ۶- ملي شوری ته د مالي کال په پای کې د سرته رسیدلو چارو او د نوي مالي کال د مهمو پروگرامونو په باب گزارش ورکول؛
۶- ارائه گزارش به شورای ملی در ختم سال مالی درباره امور انجام شده و پروگرام های عمده سال مالی جدید؛
- ۷- د هغو نورو وظیفو ترسره کول چې ددې اساسي قانون او نورو قوانینو له مخي د حکومت له وظیفو څخه گڼل شويدي.
۷- انجام سایر وظایفی که به موجب این قانون اساسی و قوانین دیگر از وظایف حکومت دانسته شده است.
- شپږ اويايمه ماده :
حکومت د هېواد د سياست د اساسي کړنښود تطبيق او دخپلو وظیفو د تنظيمولو لپاره مقررات وضع او تصویبوي. دا مقررات باید د هيڅ قانون له نص يا روح سره مناقض نه وي.
- ماده هفتاد و ششم:
حکومت برای تطبيق خطوط اساسی سياست کشور و تنظيم وظایف خود مقررات وضع و تصویب می کند. این مقررات باید مناقض نص يا روح هيچ قانون نباشد.

اوه اويایمه ماده :

وزيران خپل وظيف د اداري واحدونو د آمرينو په توگه په هغو حدودوکې چې دا اساسي قانون او نور قوانين يې ټاکي، سرته رسوي.

ماده هفتاد و هفتم:

وزرا وظيف خود را به حيث آمرين واحدهای اداري در داخل حدودی که اين قانون اساسی و ساير قوانين تعيين می کند، اجرا می نمايند.

وزيران له خپلو ټاکلو وظيفو څخه د جمهور رئيس او ولسي جرگې په وړاندې مسؤليت لري.

وزرا از وظيف مشخصه خود نزد رئيس جمهور و ولسی جرگه مسؤليت دارند.

اته اويایمه ماده:

که چېرې وزير په بشري ضد جرمونو، ملي خيانت او يا په نورو جرمونو متهم شي، موضوع ددې اساسي قانون د (يو سلو څلور دېرشمې) مادې په رعايت ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي.

ماده هفتاد و هشتم:

هرگاه وزير به ارتکاب جرایم ضد بشری، خیانت ملی و یا سایر جرایم متهم گردد، قضیه با رعایت ماده یکصد و سی و چهارم این قانون اساسی به محکمه خاص محول میگردد.

نهه اويایمه ماده :

حکومت کولای شي د ولسي جرگې د تعطيل په حالت کې له بودجې او مالي چارو پرته، د بېړنۍ اړتيا پر اساس تقنيني فرمانونه ترتيب کړي.

ماده هفتاد و نهم:

حکومت می تواند در حالت تعطيل ولسی جرگه در صورت ضرورت عاجل، به استثنای امور مربوط به بودجه و امور مالی، فرامین تقينی را ترتيب کند.

تقنيني فرمانونه د جمهور رئيس تر توشیح وروسته د قانون حکم پيدا کوي. تقينني فرمانونه بايد د ملي شوری د لومړۍ غونډې تر جوړېدو وروسته د دېرشو ورځو په اوږدو کې

فرامین تقينی بعد از توشیح رئيس جمهور حکم قانون را حایز می شود. فرامین تقينی باید در خلال سی روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شورای ملی به آن تقدیم شود و در

صورتی که از طرف شورای ملی رد شود، از اعتبار ساقط می‌گردد.

ماده هشتادم:

وزرا نمی‌توانند در زمان تصدی وظیفه از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نمایند.

فصل پنجم شورای ملی

ماده هشتاد و یکم:

شورای ملی دولت جمهوری اسلامی افغانستان به حیث عالی ترین ارگان تقنینی مظهر اراده مردم آن است و از قاطبه ملت نمایندگی می‌کند.

هر عضو شورای در موقع اظهار رای، مصالح عمومی و منافع علیای مردم افغانستان را مدار قضاوت قرار می‌دهد.

ماده هشتاد و دوم:

شورای ملی متشکل از دو مجلس: ولسی جرگه و مشرانو جرگه می‌باشد.

هیچ شخص نمی‌تواند در یک وقت عضو هر دو مجلس باشد.

هغې ته وړاندې شي او که د ملي شوری له خوا رد شي، اعتبار نه لري.

اتيايمه ماده:

وزيران نشي کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنیو، سیمه ییزو، قومی، مذهبی او ګوندي ملحوظاتو ګټه واخلي.

پنځم فصل ملي شوری

یو اتيايمه ماده :

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت ملي شوری د ستر تقنیني اورگان په توګه د افغانستان د خلکو د ارادې ښکارندویه ده او د ټول ملت نمایندګي کوي.

د شوری هر غړي درايې د څرګندوني په وخت کې، د افغانستان د خلکو عمومي مصلحتونه او سترې ګټې د خپل قضاوت محور ټاکي.

دوه اتيايمه ماده :

ملي شوری له دوو مجلسونو: ولسي جرگې او مشرانو جرگې څخه جوړه ده.

هیڅوک نشي کولای په یوه وخت کې د دواړو مجلسونو غړی وي.

دري اتيایمه ماده:

د ولسي جرگې غړي د خلکو د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

ماده هشتاد سوم:

اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می گردند.

د ولسي جرگې د کار دوره د پنځم کال د چنگاښ په لومړۍ نېټه د انتخاباتو د نتیجود اعلان څخه وروسته پای ته رسېږي او نوې شوری په کار پیل کوي.

دوره کار ولسی جرگه به تاریخ اول سرطمان سال پنجم، بعد از اعلان نتایج انتخابات به پایان می رسد و شورای جدید به کار آغاز می نماید.

د ولسي جرگې د دورې ترختمېدو د مخه له دېرشو څخه ترشپیتو ورځو پورې موده کې د ولسي جرگې د غړيو انتخابات کېږي.

انتخابات اعضای ولسی جرگه در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان دوره ولسی جرگه برگزار می گردد.

د ولسي جرگې د غړيو شمیر د هرې حوزې د نفوسو د شمېر په تناسب زیات نه زیات تر (۲۵۰) کسانو پورې دی.

تعداد اعضای ولسی جرگه به تناسب نفوس هر حوزه حداکثر دو صدو پنجاه نفر می باشد.

انتخاباتي حوزې او ورسره نور مربوط مسایل د انتخاباتو په قانون کې ټاکل کېږي.

حوزه های انتخاباتی و سایر مسایل مربوط به آن در قانون انتخابات تعیین می گردد.

د انتخاباتو په قانون کې باید داسې تدبیرونه ونیول شي چې انتخاباتي نظام د افغانستان د ټولو خلکو لپاره عمومي او عادلانه استازیتوب تأمین کړي او د نفوسو په تناسب دې له هر ولایت څخه په اوسط ډول تر لږه دوه

در قانون انتخابات باید تدابیری اتخاذ گردد که نظام انتخاباتی، نمایندگی عمومی و عادلانه را برای تمام مردم کشور تأمین نماید و به تناسب نفوس از هر ولایت طور اوسط

حداقل دو وکیل زن در ولسی
جرگه عضویت یابد.

ماده هشتاد و چهارم:

اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل
انتخاب و تعیین می شوند:

۱- از جمله اعضای شورای هر
ولایت، یک نفر به انتخاب
شورای مربوط برای مدت چهار سال؛

۲- از جمله اعضای شورا های
ولسوالیهای هر ولایت، یک نفر به
انتخاب شوراهای مربوط برای
مدت سه سال؛

۳- یک ثلث باقی مانده از جمله
شخصیت های خبیر و با تجربه به
شمول دو نفر از نمایندگان معلولین
و معیوبین و دو نفر نمایندگان
کوچی ها به تعیین رئیس جمهور
برای مدت پنج سال.

رئیس جمهور تعداد پنجاه
فیصد از این اشخاص را از بین
زنان تعیین می نماید.

شخصی که به حیث عضو مشرانو
جرگه انتخاب می شود، عضویت خود
را در شورای مربوطه از دست داده،
به عوض او شخص دیگری مطابق به

بنخینه وکیلې په ولسي جرگه کې
غړیتوب ترلاسه کړي.

څلور اتيايمه ماده :

د مشرانو جرگې غړي په لاندې ډول
انتخاب او ټاکل کېږي:

۱- د هرې ولایتي جرگې له غړيو څخه
یو تن د مربوطې جرگې په انتخاب، د
څلورو کلونو لپاره؛

۲- د هر ولایت د ولسوالیو د جرگو
له غړيو څخه یو تن، د
مربوطو جرگو په انتخاب، د دريو
کلونو لپاره؛

۳- پاتې دريمه برخه غړي دمعلولينو
او معيوبينو د دوو تنو او کوچيانو د
دوو تنو استازيو په گډون د هېواد له
خبیرو او تجربه لرونکو کسانو څخه د
پنځو کلونو لپاره د جمهور رئیس له
خوا ټاکل کېږي.

جمهور رئیس له دې اشخاصو
څخه په سلوکي پنځوس
بنځې ټاکي.

هغه شخص چې د مشرانو جرگې د
غړي په توگه انتخابېږي په مربوطه
جرگه کې خپل غړیتوب له لاسه ورکوي
او د ده پرځای د قانون له حکمونو سره

سم بل شخص ټاکل کېږي.

احکام قانون تعیین میگردد.

پنځه اټایمه ماده :

ماده هشتاد و پنجم:

هغه څوک چې د ملي شوری غړیتوب ته کانديد يا ټاکل کيږي، د ټاکونکو پر شرطونو سربيره، دا لاندې صفتونه هم ولري:

شخصی که به عضویت شورای ملی کانديد يا تعیین می شود، علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف ذیل می باشد:

۱- د افغانستان تبعه وي يا لږ تر لږه د کانديدیدو يا تعیین تر نېټې لس کاله پخوا يې د افغانستان د دولت تابعیت ترلاسه کړی وي؛

۱- تبعه افغانستان بوده يا حداقل ده سال قبل از تاريخ کانديد يا تعیین شدن تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد؛

۲- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم شوی نه وي؛

۲- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و يا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۳- د ولسي جرگې غړيو د کانديدیدو په ورځ د عمر پنځه ويشت کاله او د مشرانو جرگې غړيو د کانديدیدو يا ټاکنې په ورځ د عمر پنځه دېرش کاله بشپړ کړي وي.

۳- اعضای ولسی جرگه سن بیست و پنج سالگی را در روز کانديد شدن و اعضای مشرانو جرگه سن سی و پنج سالگی را در روز کانديد يا تعیین شدن تکمیل کرده باشند.

شپږ اټایمه ماده :

ماده هشتاد و ششم:

د ملي شوری د غړيو انتخاباتي وثيقې، د انتخاباتو د څارنې د خپلواک کمپسيون له خوا د قانون له حکمونو سره سم خپرل کېږي.

وثایق انتخاباتی اعضای شورای ملی توسط کمیسیون مستقل انتخابات مطابق به احکام قانون تدقیق می گردد.

اوه اتيایمه ماده :

د ملي شوری له دواړو جرگو څخه هره یوه دکار د دورې په پیل کې له خپلو غړیو څخه یو تن د رئیس په توگه د یوې تقنینې دورې لپاره، دوه تنه د لومړي نایب او دویم نایب او دوه تنه د منشي او د منشي د نایب په توگه، د یو کال لپاره انتخابوي.

ماده هشتاد و هفتم :

هر یک از دو مجلس شورای ملی، در آغاز دوره کار، یک نفر از اعضای خود را به حیث رئیس برای یک دوره تقنینیه و دو نفر را به حیث نایب اول و نایب دوم و دو نفر را به حیث منشي و نایب منشي برای مدت یکسال انتخاب می کند.

دا اشخاص د ولسي جرگې او مشرانو جرگې اداري هیئت جوړوي.

این اشخاص هیئت اداری ولسی جرگه و مشرانو جرگه را تشکیل می دهند.

د اداري هیئت وظیفې د هرې جرگې د داخلي وظایفو په اصولو کې ټاکلي کېږي.

وظایف هیئت اداری در اصول وظایف داخلی هر مجلس تعیین می شود.

اته اتيایمه ماده:

د ملي شوری له، دواړو جرگو څخه هره یوه د بحث وړ موضوعاتو د کتنې لپاره د داخلي وظایفو د اصولو له مخي کمېسیونونه جوړوي.

ماده هشتاد و هشتم:

هر یکی از دو مجلس شورای ملی برای مطالعه موضوعات مورد بحث، بر طبق اصول وظایف داخلی، کمیسیون ها تشکیل می دهد.

نهه اتيایمه ماده :

ولسي جرگه واک لري د غړيو د دريمې برخې په پشنهاد، د حکومت د اعمالو د څيړنې او کتنې لپاره، يو ځانگړی کمېسیون و ټاکي.

ماده هشتاد و نهم:

ولسی جرگه صلاحیت د ارد به پیشنهاد یک ثلث اعضا، جهت بررسی و مطالعه اعمال حکومت، کمیسیون خاص تعیین نماید.

ددې کمېسیون جوړښت او کړنلاره د ولسي جرگې د داخلي وظایفو په اصولو کې تنظیمېږي.

ترکیب و طرز العمل این کمیسیون در اصول وظایف داخلی ولسی جرگه تنظیم می گردد.

- نوي يمه ماده :**
ملي شوری دا لاندې واکونه لري:
- ماده نودم:**
شورای ملی دارای صلاحیتهای ذیل میباشد:
- ۱- د قوانینو او تقنیني فرمانونو تصویب، تعدیل یا لغو کول؛
- ۱- تصویب، تعدیل یا لغو قوانین و یا فرامین تقنینی؛
- ۲- د ټولنیزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژیکي پرمختیایي پروگرامونو تصویب؛
- ۲- تصویب پروگرامهای انکشافی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژیکي؛
- ۳- د دولتي بودجې تصویب او د پور اخیستو یا ورکولو اجازه؛
- ۳- تصویب بودجه دولتي و اجازه اخذ یا اعطای قرضه؛
- ۴- د اداري واحدونو منځته راوړل، تعدیل او یا لغو کول؛
- ۴- ایجاد واحدهای اداری، تعدیل و یا الغای آن؛
- ۵- د دولتونو ترمنځ د تړونونو او بین المللي میثاقونو تصدیق او یا له هغو څخه د افغانستان بیلول؛
- ۵- تصدیق معاهدات و میثاقهای بین المللی یا فسخ الحاق افغانستان به آن؛
- ۶- په دي اساسي قانون کې نور مندرج واکونه.
- ۶- سایر صلاحیتهای مندرج این قانون اساسی.

- یونوي يمه ماده :**
ولسي جرگه لاندې ځانگړي واکونه لري:
- ماده نود و یکم:**
ولسی جرگه دارای صلاحیتهای اختصاصی ذیل می باشد:
- ۱- له هر یوه وزیر څخه د استیضاح په برخه کې ددې اساسي قانون د دوه نوي يمې مادې له حکم سره سم تصمیم نیول؛
- ۱- اتخاذ تصمیم در مورد استیضاح از هر یک از وزرا مطابق به حکم ماده نود و دوم این قانون اساسی؛

۲- اتخاذ تصميم راجع به پروگرامهای انكشافی و بودجه دولتي؛

۳- تائيد يا رد مقرريها مطابق به احكام اين قانون اساسی؛

ماده نود و دوم:

ولسی جرگه به پیشنهاد بیست فیصد کل اعضا، می تواند از هر یک از وزرا استیضاح به عمل آورد.

هرگاه توضیح ارائه شده قناعت بخش نباشد، ولسی جرگه موضوع رای عدم اعتماد را بررسی می کند.

رای عدم اعتماد از وزیر باید صریح، مستقیم و بر اساس دلایل مؤجه باشد. این رای به اکثریت ارای کل اعضای ولسی جرگه صادر میگردد.

ماده نود و سوم:

هر یک از کمیسیونهای هر دو مجلس شورای ملی می تواند از هر یک از وزرا در موضوعات معین سوال نماید.

شخصی که از او سوال به عمل آمده، می تواند جواب شفاهی یا تحریری بدهد.

۲- د پرمختیایي پروگرامونو او دولتي بودجې په باب تصميم نیول؛

۳- ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم د مقرريو تائيد يا ردول؛

دوه نوي یمه ماده :

ولسی جرگه د ټولو غړيو د شلو فیصدو په پیشنهاد کولای شي، له هر یوه وزیر څخه استیضاح وکړي.

که وړاندې شوې توضیح د قناعت وړ نه وي، ولسی جرگه د نه باور د رای موضوع څېړي.

په وزیر باندې د نه باور رایه باید صریحه، مستقیمه او پر پخو دلایلو ولاړه وي، دغه رایه د ولسی جرگې د ټولو غړيو د رایو په اکثریت صادرېږي.

دري نوي یمه ماده :

د ملي شوری د دواړو جرگو هر یو کمیسیون کولای شي له هر یوه وزیر څخه په ټاکلو موضوعاتو کې پوښتنې وکړي.

هغه څوک چې پوښتنه ترې شوې کولای شي شفاهی یا لیکلی ځواب ورکړي.

څلور نوي یمه ماده :

قانون هغه مصوبه ده چې د ملي شوری د دواړو جرگو له خوا تصویب او د جمهور رئیس له خوا توشیح شوې وي، مگر دا چې په دې اساسي قانون کې بل ډول څرگنده شوې وي.

ماده نود و چهارم :

قانون عبارت است از مصوبه هر دو مجلس شورای ملی که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد، مگر اینکه در این قانون اساسی طور دیگری تصریح گردیده باشد.

که جمهور رئیس د ملي شوری له مصوبی سره موافقه ونه لري کولای شي چې د وړاندې کېدو تر نېټې وروسته یې په پنځلسو ورځو کې د دلایلو له بنوولو سره ملي شوری ته مسترده کړي. ددې وخت په تېرېدو او یا دا چې ولسي جرگه یو ځل بیا هغه د ټولو غړیو له دريوو برخو څخه په دوو برخو رایو تصویب کړي، مصوبه توشیح شوې گڼله کېږي او نافذېږي.

در صورتیکه رئیس جمهور با مصوبه شورای ملی موافقه نداشته باشد می تواند آنرا در ظرف پانزده روز از تاریخ تقدیم با ذکر دلایل به ولسی جرگه مسترد نماید. با سپری شدن این مدت و یا در صورتی که ولسی جرگه آنرا مجدداً با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، مصوبه توشیح شده محسوب و نافذ میگردد.

پنځه نوي یمه ماده :

د قانون د طرحې پیشنهاد د حکومت یا دشوری د غړیو او دقضایي چارو د تنظیم په برخه کې د سترې محکمې له خوا د حکومت له ليارې وړاندې کېدای شي.

ماده نود و پنجم :

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت یا اعضای شوری و در ساحه تنظیم امور قضایی از طرف ستره محکمه توسط حکومت صورت گرفته می تواند.

د بودجې او مالي چارو په برخه کې د قانون د طرحي پیشنهاد یوازې د حکومت له خوا کېږي.

پیشنهاد طرح قانون در مورد بودجه و امور مالی صرف از طرف حکومت صورت میگیرد.

شپږ نوي يمه ماده :

که د قانون د طرحې پیشنهاد پر دولت د نوي تکلیف یا د عایداتو د لږولو لرونکی وي، په دې شرط د کار په فهرست کې نیول کېږي چې د پیشنهاد په متن کې د جیرانولو مدرک هم پیشبینی شوی وي.

ماده نود و ششم:

هرگاه پیشنهاد طرح قانون حاوی تکلیف جدید یا تنقیص در عایدات دولت باشد، به شرطی در فهرست کار داخل می شود که در متن پیشنهاد، مدرک جبران نیز پیش بینی شده باشد.

اوه نوي يمه ماده :

د حکومت له خوا د قانون د طرحې پیشنهاد لومړی ولسي جرگې ته وړاندې کېږي.

ماده نود و هفتم:

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت نخست به ولسی جرگه تقدیم می گردد.

ولسي جرگه د بودجې او مالي چارو په شمول د قانون د طرحې پیشنهاد او د پوراخيستو او يا ورکولو پیشنهاد له بحث وروسته د يو کل په توگه تصویب يا ردوي.

ولسی جرگه پیشنهاد طرح قانون را، به شمول بودجه و امور مالی و پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه را، بعد از بحث به صورت یک کل تصویب یا رد می کند.

ولسي جرگه نشي کولای وړاندې شوې طرح تر يوې مياشتې زيات وځنډوي.

ولسی جرگه نمی تواند طرح پیشنهاد شده را بیش از یک ماه به تاخیر اندازد.

ولسي جرگه د پیشنهاد شوي قانون طرح تر تصویب وروسته مشرانو جرگې ته سپاري.

ولسی جرگه طرح قانون پیشنهاد شده را بعد از تصویب به مشرانو جرگه می سپارد.

مشرانو جرگه د پنځلسو ورځو په اوږدو کې د هغه په باره کې تصمیم نیسي.

مشرانو جرگه در ظرف پانزده روز در مورد آن تصمیم اتخاذ می کند.

شورای ملی به اتخاذ تصمیم در مورد طرح قوانین، معاهدات و پروگرامهای انکشافی دولت که به اساس پیشنهاد حکومت ایجاب رسیدگی عاجل را نماید اولویت می دهد.

هرگاه پیشنهاد طرح قانون از طرف ده نفر از اعضای یکی از دو مجلس صورت گیرد، بعد از تأیید یک پنجم اعضای مجلسی که پیشنهاد به آن ارائه شده است، در فهرست کار آن مجلس داخل میگردد.

ماده نود و هشتم:

بودجه دولت و پروگرام انکشافی حکومت از طریق مشرانو جرگه توأم با نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم می شود.

تصمیم ولسی جرگه بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

هرگاه نظر به عواملی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد، تا تصویب بودجه جدید، بودجه سال گذشته تطبیق میگردد.

ملی شوری د دولت د هغو قوانینو، معاهدو او پرمختیایي پروگرامونوپه باره کې تصمیم نیولو ته لومړیتوب ورکوي چې د حکومت د وړاندیز په بنسټ د عاجل غور غوښتنه کوي.

که چیرې د قانون د طرحې پیشنهاد له دواړو جرگو څخه د یوې د لسو غړیو له خوا وشي، پیشنهاد د نوموړې جرگې د یو پر پنځمې برخې غړیو تر تأیید وروسته د هماغې جرگې د کار په فهرست کې نیول کېږي.

اته نوي یمه ماده :

د دولت بودجه او د حکومت پرمختیایي پروگرام د مشرانو جرگې له لیاړې ددې جرگې له مشورتی نظریې سره یوځای ولسي جرگې ته سپارل کېږي.

د ولسي جرگې تصمیم د جمهور رئیس تر توشیح وروسته، مشرانو جرگې ته تر وړاندې کېدو پرته، نافذ ګڼل کېږي.

که چېرې د ځینو عواملو له مخې د مالي کال تر پیل مخکې بودجه تصویب نشي، د نوي بودجې تر تصویب پورې، د تېر کال بودجه تطبیقېږي.

حکومت د مالي کال د څلورمې ربعي په اوږدو کې د راتلونکي کال بودجه د روان کال د بودجې له اجمالي حساب سره ملي شوري ته وړاندې کوي. د تېر مالي کال د بودجې قطعي حساب د راتلونکي کال د شپږو مياشتو په موده کې د قانون له حکمونو سره سم ملي شوري ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه نشي کولای د بودجې تصويب له يوې مياشتې څخه زيات او د هغه پور د اخیستو او ورکولو اجازه چې په بودجه کې شامل نه وي، تر پنځلس ورځو زيات وځنډوي.

که چېرې ولسي جرگه په دغه موده کې د پور د اخیستو او ورکولو د پيشنهاده په اړه تصميم ونه نيسي، پيشنهاده تصويب شوی گڼل کېږي.

ماده نود ونهم:

در صورتی که در اجلاس شورای ملی، بودجه سالانه یا پروگرام انکشافی یا موضوع مربوط به امنیت عامه، تمامیت ارضی و استقلال کشور مطرح باشد مدت اجلاس شورای قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمی تواند.

نهه نوي يمه ماده :

که چېرې د ملي شوري په اجلاس کې کلنی بودجه يا پرمختيايي پروگرام يا له عامه امنيت، دهيواد له خپلواکۍ او ځمکنۍ بشپړتيا سره مربوطه موضوع تر خبرو لاندې وي، د شوري د اجلاس موده د هغې تر تصويب مخکې پاي ته نشي رسېدلای.

سلمه ماده:

که چېرې د ېوې جرگې مصوبه د بلې جرگې له خوا رد شي، د اختلاف د له منځه وړلو لپاره د دواړو جرگو د غړيو له خوا په برابر شمير گډ هیئت ټاکل کېږي.

ماده صدم:

هرگاه مصوبه یک مجلس از طرف مجلس دیگر رد شود، برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو مجلس تشکیل می گردد.

د هیئت پریکړه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه گڼل کېږي. که گډ هیئت ونه کړای شي د نظر اختلاف له منځه یوسي، تصویب رد شوي گڼل کېږي. په دې حالت کې ولسي جرگه کولای شي په خپله ورپسې غونډه کې هغه د خپلو ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي. دا تصویب بې له دې چې مشرانو جرگې ته وړاندې شي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذ گڼل کېږي.

فیصله هیئت بعد از توشیح رئیس جمهور، نافذ شمرده میشود. در صورتیکه هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند، مصوبه رد شده به حساب می رود. در این حالت ولسی جرگه می تواند در جلسه بعدی آنرا با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب کند. این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

یو سلو یوومه ماده :

د ملي شوری هیخ غړی د هغې رایې یا نظریې له امله چې د وظیفې د اجرا په وخت کې یې څرگندوي، تر عدلي تعقیب لاندې نه نیول کېږي.

ماده یکصد و یکم:

هیچ عضو شورای ملی به علت رای یا نظریه ای که در هنگام اجرای وظیفه ابراز می دارد مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

یوسلو دوه یمه ماده :

که د ملي شوری غړی په یوه جرم متهم شي، مسئول مامور له موضوع څخه هغې جرگې ته چې متهم یې غړی دی، خبر ورکوي او متهم تر عدلی تعقیب

ماده یکصد و دوم:

هرگاه عضو شورای ملی به جرمی متهم شود، مامور مسئول از موضوع به مجلسی که متهم عضو آن است اطلاع می دهد و متهم تحت تعقیب

لاندې راتلای شي.

عدلی قرار گرفته می تواند.

د مشهود جرم په مورد کې، مسؤل مامور کولای شي متهم د هغې جرگې له اجازې پرته چې دی یې غړی دی تر عدلي تعقيب لاندې راولي او وي نيسي.

در مورد جرم مشهود، مامور مسؤل می تواند متهم را بدون اجازه مجلسی که او عضو آن می باشد تحت تعقيب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید.

په دواړو حالاتو کې که عدلي تعقيب د قانون له مخې د توقیف ایجاب وکړي، مسؤل مامور مکلف دی چې له موضوع څخه بهې له ځنډه نوموړې جرگې ته خبر ورکړي او تصویب یې ترلاسه کړي.

در هر دو حالت، هرگاه تعقيب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند، مامور مسؤل مکلف است موضوع را بلافاصله به اطلاع مجلس مربوط برساند و تصویب آنرا حاصل نماید.

که اتهام د شوری د رخصتۍ په وخت کې رامنځ ته شي، د نیولو او توقیف اجازه د مربوطې جرگې له اداري هیئت څخه ترلاسه کېږي او موضوع د نوموړې جرگې لومړنۍ غونډې ته د تصمیم نیولو لپاره وړاندې کېږي.

اگر اتهام در هنگام تعطیل شوری صورت بگیرد، اجازه گرفتاری یا توقیف از هیئت اداری مجلس مربوط حاصل می گردد و موضوع به نخستین جلسه مجلس مذکور جهت اخذ تصمیم ارائه می شود.

یوسلو درېیمه ماده :

وزیران کولای شي د ملي شوری له دوو جرگو څخه د هرې یوې په غونډو کې گډون وکړي.

ماده یکصد وسوم:
وزرا می توانند در جلسات هر یک از دو مجلس شورای ملی اشتراک ورزند.

د ملي شوری هره جرگه کولای شي خپلي غونډې ته د وزیرانو د حاضریدو غوښتنه وکړي.

هر مجلس شورای ملی می تواند حضور وزرا را در جلسه خود مطالبه کند.

یوسلو څلورمه ماده :

د ملي شوری دواړې جرگې په عین وخت کې، بېل بېل مجلسونه کوي.

د دواړو جرگو گډې غونډې په لاندې حالاتو کې جوړیدلای شي:

۱- کله چې تقنینیه دوره یا کلنی غونډه د جمهور رئیس له خوا پرانیستل کېږي؛

۲- په هغه صورت کې چې جمهور رئیس یې ضروري تشخیص کړي؛

د ولسي جرگې رئیس د ملي شوری د گډو غونډو مشري کوي.

یوسلو پنځمه ماده :

د ملي شوری غونډې علني دي، مگر دا چې د مجلس رئیس یا لږ تر لږه د ملي شوری لس تنه غړي یې د سري توب پیشنهاد وکړي او جرگه دا پیشنهاد ومني.

هېڅوک نشي کولای چې په زور د ملي شوری ودانۍ ته ننوزي.

یوسلو شپږمه ماده :

د ملي شوری د هر مجلس نصاب د

ماده یکصدو چهارم:

هر دو مجلس شورای ملی در وقت واحد به صورت جداگانه جلسه می کنند.

جلسات هر دو مجلس در موارد ذیل می تواند به طور مشترک دایر شود:

۱- در موقعی که دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف رئیس جمهور افتتاح می گردد؛

۲- در صورتیکه رئیس جمهور ضروری تشخیص دهد؛

رئیس ولسي جرگه، از جلسات مشترک شورای ملی ریاست می نماید.

ماده یکصدو پنجم:

جلسات شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه رئیس مجلس یا حد اقل ده نفر از اعضای شورای ملی، سري بودن آنها درخواست نمایند و مجلس این درخواست را بپذیرد.

هیچ شخصی نمی تواند عنفاً به مقر شورای ملی داخل شود.

ماده یکصد و ششم:

نصاب هر یک از دو مجلس شورای

ملی، هنگام رای گیری با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد و تصامیم آن با اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می شود، مگر در مواردی که این قانون اساسی طور دیگری تصریح نموده باشد.

ماده یکصد و هفتم:

شورای ملی در هر سال دو اجلاس عادی دایر می کند.

مدت کار هر دو اجلاس شورای ملی، در هر سال نه ماه می باشد. در صورت ایجاب، شوری می تواند این مدت را تمدید کند.

جلسات فوق العاده شورای ملی در ایام تعطیل به امر رئیس جمهور دایر شده می تواند.

ماده یکصد و هشتم:

در حالات وفات، استعفا و عزل عضو شورای ملی و یا معلولیت یا معیوبیتی که به طور دایم مانع اجرای وظیفه گردد، تعیین نماینده جدید برای مدت باقی مانده دوره تقنینه، مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

امور مربوط به حضور و غیاب اعضای شورای ملی در اصول و وظایف

رایو د اخیستو په وخت کې د هرې جرگې د غړيو د اکثریت په حضور بشپړېږي او تصمیمونه یې د حاضر و غړيو د رایو په اکثریت نیول کېږي، مگر په هغو مواردو کې چې دې اساسی قانون بل ډول تصریح کړې وي.

یوسلو اوومه ماده :

ملی شوری په کال کې دوې عادی غونډې دایروي.

د ملی شوری د دواړو جرگو د غونډو د کار موده په کال کې نهه میاشتې ده. د اړتیا په وخت کې شوری کولای شي دا موده اوږده کړي.

د رخصتیاو په ورځو کې د ملی شوری فوق العاده غونډې د جمهور رئیس په امر دایرېدای شي.

یوسلو اتمه ماده :

د ملی شوری د غړي د مړینې، استعفی، عزل او یا د داسی معلولېدو او معیوبېدو په صورت کې چې په دایمي توگه د وظیفی د اجراء خنډ شي، د پاتې تقنینیه دورې لپاره د نوي استازي تعیین د قانون له حکمونو سره سم ترسره کېږي.

د ملی شوری د غړيو د حاضرېدو یا نه راتلو سره مربوطې چارې د داخلي

وظایفو په اصولو کې تنظیمېږي.

داخلي تنظيم می گردد.

یوسلو نهمه ماده :

د تقنینیه دورې په وروستني یو کال کې د انتخاباتو د قانون د بدلېدو پیشنهاد د ملي شوری د کار په فهرست کې نشي نیول کېدلایي.

ماده یکصد ونهم:

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات، در یک سال اخیر دوره تقنینیه در فهرست کار شورای ملی داخل شده نمی تواند.

شپږم فصل

لویه جرگه

فصل ششم

لویه جرگه

یوسلو لسمه ماده :

لویه جرگه د افغانستان د خلکو د ارادې تر ټولو ستر مظهر دی.

ماده یکصد و دهم:

لویه جرگه عالی ترین مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

لویه جرگه:

لویه جرگه متشکل است از:

۱- د ملي شوری له غړيو؛

۱- اعضای شورای ملی؛

۲- د ولایتونو او ولسوالیو د جرگو له رئیسانو جوړېږي؛

۲- رؤسای شوراهاى ولايات و ولسوالیها؛

وزیران، د سترې محکمې رئیس او غړي او لوی څارنوال کولای شي د لویي جرگې په غونډو کې بې له دې چې د رایې ورکولو حق ولري گډون وکړي.

وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه و لوی څارنوال می توانند در جلسات لویه جرگه بدون حق رای اشتراک ورزند.

یوسلو یوولسمه ماده:

لویه جرگه په لاندینیو حالاتو کې دایرېږي:

ماده یکصد و یازدهم:

لویه جرگه در حالات ذیل دایر میگردد:

۱- اتخاذ تصميم در مورد مسایل مربوط به استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و مصالح علیای کشور؛

۲- تعدیل احکام این قانون اساسی؛

۳- محاکمۀ رئیس جمهور مطابق به حکم مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی؛

ماده یکصد و دوازدهم:

لویه جرگه در اولین جلسه، از میان اعضا یک نفر را به حیث رئیس و یک نفر را به حیث معاون و دو نفر را به حیث منشی و نایب منشی انتخاب می کند.

ماده یکصد و سیزدهم:

نصاب لویه جرگه هنگام رای دهی، با حضور اکثریت اعضا تکمیل میگردد.

تصمیم لویه جرگه، جز در مواردی که در این قانون اساسی صریحاً ذکر گردیده، با اکثریت آرای کل اعضا اتخاذ میگردد.

ماده یکصد و چهاردهم:

مباحثات لویه جرگه علنی می باشد

۱- د هېواد دخپلواکي، ملي حاکمیت، حُمكنی بشپړتیا او سترو مصلحتونو پورې د مربوطو چارو په باب تصمیم نیول؛

۲- ددې اساسي قانون د حکمونو تعدیل؛

۳- ددې اساسي قانون د (نهه شپيتمې) مادې له مخي د جمهور رئیس محاکمه کول؛

یوسلو دولسمه ماده:

لویه جرگه په لومړۍ غونډه کې، د غړیو له منځه یو تن د رئیس، یو تن د مرستیال او دوه تنه د منشي او نایب منشي په توگه ټاکي.

یو سلو دیار لسمه ماده :

د لویې جرگې نصاب د رایې اخیستو په وخت کې د غړیو په اکثریت سره بشپړېږي.

د لویې جرگې تصمیمونه، له هغو مواردو پرته چې په دې اساسي قانون کې صریحاً ذکر شوي، د ټولو غړیو د رایو په اکثریت، نیول کېږي.

یوسلو خوار لسمه ماده :

د لویې جرگې بحثونه علني دي، مگر

مگر اينکه يک ريع اعضا سري بودن
آنها در خواست نمايند و لويه جرگه
اين درخواست را پذيرد.

ماه يکصد و پانزدهم:

در هنگام داير بودن لويه جرگه،
احکام مندرج مواد يکصد و يکم
و يکصد و دوم اين قانون اساسی، در
مورد اعضای آن تطبيق ميگردد.

فصل هفتم

قضاء

ماده يکصد و شانزدهم:

قوة قضائيه رکن مستقل دولت
جمهوری اسلامی افغانستان
می باشد.

قوة قضائيه مرکب است از يک
ستره محکمه، محاکم استيناف
و محاکم ابتدائيه که تشکيلات
و صلاحيت آنها توسط قانون
تنظيم ميگردد.

ستره محکمه به حيث عاليترين
ارگان قضايی در راس قوه
قضائيه جمهوری اسلامی
افغانستان قرار دارد.

ماده يکصد و هفدهم:

ستره محکمه مرکب است از نه

دا چې د غړيو څلورمه برخه يې د
سريتوب غوښتنه وکړي او لويه جرگه
دا غوښتنه ومنې.

يوسلو پنځلسمه ماده:

د لويې جرگې د جريان په وخت کې
د دې اساسي قانون (ديوسلو يوومې) او
(يوسلو دويمې) مادې مندرج احکام د
هغې د غړيو په باب تطبيقېږي.

اووم فصل

قضاء

يوسلو شپاړسمه ماده:

قضائيه قوه د افغانستان
د اسلامي جمهوري دولت
خپلواک رکن دی.

قضائيه قوه له يوې سترې
محکمې، د استيناف له محکمو او
ابتدائيه محکمو څخه جوړه ده چې
تشکيلات او واکونه يې د قانون له
ليارې تنظيمېږي.

ستره محکمه د ستر قضايي
اورگان په توگه د افغانستان د
اسلامي جمهوريت د قضائيه قوې په
سرکې ځای لري.

يوسلو اوه لسمه ماده:

ستره محکمه نهه تنه غړي لري

عضو که از طرف رئيس جمهور با تائيد ولسی جرگه و با رعايت احکام مندرج فقره آخر ماده پنجاهم و ماده یکصد و هجدهم اين قانون اساسی در آغاز به ترتيب ذيل تعيين ميگردند:

سه نفر برای مدت چهار سال، سه نفر برای مدت هفت سال و سه نفر برای مدت ده سال.

تعيينات بعدی برای مدت ده سال می باشد.

تعيين اعضا برای بار دوم جواز ندارد.

رئيس جمهور یکی از اعضا را به حيث رئيس ستره محکمه تعيين می کند.

اعضای ستره محکمه به استثنای حالت مندرج ماده یکصد و بيست و هفتم اين قانون اساسی، تا ختم دوره خدمت از وظائف شان عزل نمی شوند.

ماده یکصد و هجدهم:

عضو ستره محکمه واجد شرايط ذيل می باشد:

چې د جمهور رئيس له خوا د ولسي جرگې په تاييد او ددې اساسي قانون د (پنځوسمې) مادې د وروستۍ فقرې او د (يوسلو اتلسمې) مادې د حکمونو په رعايت، په پيل کې په دې ترتيب ټاکل کېږي:

درې تنه د څلورو کلونو لپاره، درې تنه د اوو کلونو لپاره او درې تنه د لسو کلونو لپاره.

وروستۍ ټاکنې د لسو کلونو لپاره دي.

د غړيو ټاکل د دوهم ځل لپاره جواز نه لري.

جمهور رئيس د سترې محکمې يو غړی د سترې محکمې د رئيس په توگه ټاکي.

د سترې محکمې غړي ددې اساسي قانون په (يوسلو اوو ويشتمې) مادې کې له راغلي حالت پرته، د خدمت د دورې تر پايه له خپلو وظيفو څخه نه عزلېږي.

يوسلو اتلسمه ماده :

د سترې محکمې غړی بايد لاندیني شرايط ولري:

۱- سن رئیس و اعضا در حين تعيين از چهل سال کمتر نباشد؛

۲- تبعه افغانستان باشد؛

۳- در علوم حقوقی و يا فقهی تحصیلات عالی و در نظام قضایی افغانستان تخصص و تجربه کافی داشته باشد؛

۴- دارای حسن سيرت و شهرت نیک باشد؛

۵- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و يا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۶- در حال تصدی وظيفه در هيچ حزب سياسی عضویت نداشته باشد.

ماده یکصد و نهم:

اعضای ستره محکمه قبل از اشغال وظيفه، حلف آتی را در حضور رئیس جمهور به جا می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

"به نام خداوند بزرگ (ﷻ) سوگند یاد می کنم که حق و عدالت را بر طبق احکام دین مقدس اسلام،

۱- د تا کلو په وخت کې د رئیس او غړيو عمر تر څلويښتو کلو لږ نه وي؛

۲- د افغانستان تبعه وي؛

۳- په حقوقي يا فقهي علومو کې لوړې زده کړې او د افغانستان په قضايي نظام کې تخصص او کافي تجربه ولري؛

۴- د ښه سيرت او نیک شهرت لرونکی وي؛

۵- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومی محکوم شوی نه وي؛

۶- د وظيفې د تصدی په وخت کې په هيڅ سياسی گوند کې غړيتوب ونه لري.

يوسلو نولسمه ماده:

د سترې محکمې غړي د وظيفې تر پيل مخکې، د جمهور رئیس په وړاندې دا لورې کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای (ﷻ) په نامه لورې کوم چې د اسلام د سپېڅلي دين له احکامو، په دې اساسي قانون او

نصوص این قانون اساسی و سایر قوانین افغانستان تأمین نموده، وظیفه قضاء را با کمال امانت، صداقت و بی طرفی اجرا نمایم."

ماده یکصد و بیستم:

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی به تمام دعاوی است که از طرف اشخاص حقیقی یا حکمی، به شمول دولت، به حیث مدعی یا مدعی علیه در پیشگاه محکمه مطابق به احکام قانون اقامه شود.

ماده یکصد و بیست و یکم:

بررسی مطابق قوانین، فرامین تقنینی، معاهدات بین الدول و میثاق های بین المللی با قانون اساسی و تفسیر آنها بر اساس تقاضای حکومت و یا محاکم، مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ماده یکصد و بیست و دوم:

هیچ قانون نمی تواند در هیچ حالت، قضیه یا ساحه یی را از دایره صلاحیت قوه قضائیه به نحوی که در این فصل تحدید شده، خارج سازد و به مقام دیگر تفویض کند.

این حکم مانع تشکیل محاکم

نورو قوانینو کې له راغلو نصوصو سره سم حق او عدالت تأمین او د قضاء وظیفه په بشپړ امانت، صداقت او بی طرفی اجرا کړم."

یوسلو شلمه ماده :

د قضائیه قوی په صلاحیت کې په ټولو هغو دعوو غور شامل دی، چې د دولت په شمول د حقیقی یا حکمی اشخاصو له خوا د مدعی یا مدعی علیه په حیث د قانون له حکمونو سره سم د محکمی په وړاندې اقامه شي.

یوسلو یو ویشتمه ماده :

له اساسی قانون سره د قوانینو، تقنینی فرمانونو، بین الدول معاهدو او بین المللی میثاقونو د مطابقت څېړل، د حکومت یا محاکمو په غوښتنه او د هغو تفسیر د قانون له حکمونو سره سم د سترې محکمی صلاحیت دی.

یوسلو دوه ویشتمه ماده :

هېڅ قانون نشي کولای په هېڅ حال کې، کومه قضیه یا ساحه په څه ډول چې په دې فصل کې تحدید شوې د قضائیه قوی له صلاحیت څخه و باسي او بل مقام ته یې وسپاري.

دا حکم د هغو خاصو محکمو چې

خاص مندرج مواد شصت و نهم، هفتاد و هشتم و یکصد و بیست و هفتم این قانون اساسی و محاکم عسکری در قضایای مربوط به آن نمیگردد.

تشکیل و صلاحیت این نوع محاکم توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده یکصد و بیست و سوم:

با رعایت احکام این قانون اساسی، قواعد مربوط به تشکیل، صلاحیت و اجراءات محاکم و امور مربوط به قضات توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده یکصد و بیست و چهارم:

در مورد مامورین و سایر کارکنان اداری قوه قضائیه، احکام قوانین مربوط به مامورین و سایر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد ولی تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات و مکافات شان توسط ستره محکمه مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

ماده یکصد و بیست و پنجم:

بودجه قوه قضائیه به مشوره حکومت از طرف ستره محکمه ترتیب گردیده، به حیث جزء بودجه

ددي اساسي قانون په (نهه شپيتمې، اته اويایمي او یوسلواوه ويشتمې) مادو کې راغلي او په مربوطو قضیو کې د نظامي محکمو د تشکیل مانع نه گرځي.

د دې ډول محکمو تشکیل او صلاحیت د قانون له ليارې تنظيمېږي.

یوسلو در ویشتمه ماده:

ددي اساسي قانون د حکمونو په رعایت، د محکمو په تشکیل، صلاحیت او اجراءاتو پورې مربوطو قواعد او په قاضیانو پورې مربوطو چارې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

یوسلو څلیر ویشتمه ماده:

د قضائیه قوې د مامورینو او نورو اداري کارکوونکیو په برخه کې، د دولت د مامورینو او نورو اداري کارکوونکیو د مربوطو قوانینو حکمونه نافذ دي خو تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات او مکافات یې دسترې محکمي له خوا له قانون سره سم تر سره کېږي.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده:

د قضائیه قوې بودجه د حکومت په مشوره دسترې محکمي له خوا ترتیبېږي او د دولت د بودجې د یوې

دولت، توسط حکومت به شورای ملی تقدیم می شود.

تطبيق بودجه قوه قضائيه از صلاحيت ستره محكمه می باشد.

ماده یکصد و بیست و ششم:

اعضای ستره محكمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره خدمت مستفید می شوند مشروط به اینکه به مشاغل دولتی و سیاسی اشتغال نوزند.

ماده یکصد و بیست و هفتم:

هرگاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرگه، محاکمه رئیس یا عضو ستره محكمه را بر اساس اتهام به جرم ناشی از اجرای وظیفه یا ارتکاب جنایت تقاضا نمایند و ولسی جرگه این تقاضا را با اکثریت دو ثلث کل اعضا تصویب کند، متهم از وظیفه عزل و موضوع به محكمه خاص محول میگردد.

تشکیل محكمه و طرز العمل محاکمه، توسط قانون تنظیم می گردد.

برخی به توگه د حکومت له خوا ملي شوری ته وړاندې کېږي.

د قضائيه قوې د بودجې تطبيق د سترې محكمې صلاحيت دی.

یوسلو شپږ ویشتمه ماده :

د سترې محكمې غړي، د خدمت د دورې تر پای ته رسېدو وروسته، د پاتي ژوند په موده کې د خدمت د دورې له مالي حقوقو څخه برخمن کېږي، په دې شرط چې په دولتي او سیاسي چارو بوخت نشي.

یو سلو او ویشتمه ماده:

که چېرې د ولسي جرگې تر درېیمې برخې زیات غړي، د سترې محكمې د رئیس یا غړیو محاکمه، د وظیفوي جرم یا د جنایت د ارتکاب د اتهام پر اساس وغواړي او ولسي جرگه دا غوښتنه د ټولو غړیو له دریو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت تصویب کړي، متهم له وظیفې څخه عزل او موضوع خاصې محكمې ته سپارل کېږي.

د محكمې تشکیل او د محاکمې طرز العمل د قانون په وسیله تنظیمېږي.

يو سلو اته ويستمه ماده :

د افغانستان په محکمو کې محاکمه په علني ډول د ايرپرې او هر څوک حق لري د قانون له حکمونو سره سم په هغې کې گډون وکړي.

محکمه کولای شي، په داسي حالاتو کې چې په قانون کې څرگند شوی يا د محاکمي سري توب ضروري وگڼل شي، سري غونډې د ايرپرې کړي خو د حکم اعلان بايد علني وي.

يو سلو نهه ويستمه ماده:

محکمه مکلفه ده د خپل صادر کړي حکم اسباب په فيصله کې ذکر کړي.

د محکمو د ټولو قطعي فيصلو عملي کول واجب دي خو د شخص د مرگ د حکم په حالت کې د جمهور رئيس منظورې شرط ده.

يوسلو دېرشمه ماده:

محکمې ترغور لاندې قضاي اوو کې ددې اساسي قانون او نورو قوانينو حکمونه تطبيقي.

که د غور لاندې قضاي اوو له جملي څخه د کومې قضیې لپاره په اساسي قانون او نورو قوانينو کې حکم موجود نه وي، محکمه د حنفي فقهي د

ماده یکصد و بیست و هشتم:

در محاکم افغانستان، محاکمه به صورت علنی د اير می گردد و هر شخص حق دارد با رعایت احکام قانون در آن حضور یابد.

محکمه می تواند در حالاتی که در قانون تصریح گردیده، یا سری بودن محاکمه ضروری تشخیص گردد، جلسات سری د اير کند ولی اعلام حکم باید به هر حال علنی باشد.

ماده یکصد و بیست و نهم:

محکمه مکلف است اسباب حکمی را که صادر می نماید، در فیصله ذکر کند.

تمام فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم به مرگ شخص که مشروط به منظوری رئیس جمهور می باشد.

ماده یکصد و سی ام:

محاکم در قضایای مورد رسیدگی، احکام این قانون اساسی و سایر قوانین را تطبیق می کنند.

هرگاه برای قضیه یی از قضایای مورد رسیدگی، در قانون اساسی و سایر قوانین حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از

احکام فقہ حنفی و در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع نموده، قضیه را به نحوی حل و فصل می نمایند که عدالت را به بهترین وجه تأمین نماید.

ماده یکصد و سی و یکم:

محاکم برای اهل تشیع، در قضایای مربوط به احوال شخصیه، احکام مذهب تشیع را مطابق به احکام قانون تطبیق می نمایند.

در سایر دعاوی نیز اگر در این قانون اساسی و قوانین دیگر حکمی موجود نباشد، محاکم قضیه را مطابق به احکام این مذهب حل و فصل می نمایند.

ماده یکصد و سی و دوم:

قضات به پیشنهاد ستره محکمه و منظوری رئیس جمهور تعیین می گردند.

تقرر، تبدل، ترفیع، مؤاخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ستره محکمه به منظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی و تأمین اصلاحات لازم، آمریت عمومی اداری

احکاموله مخی او په هغو حدودو کې دننه چې دې اساسي قانون ټاکلي، قضیه په داسې ډول حل او فصل کوي چې عدالت په ډېره ښه توګه تأمین کړي.

یوسلو یو دېرشمه ماده :

محکمې د اهل تشیع لپاره په شخصیه احوالو پورې مربوطو قضایاوو کې د تشیع د مذهب حکمونه د قانون له احکامو سره سم تطبیقوي.

په نورو دعوو کې هم که په دې اساسي قانون یا نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمې قضیه د دې مذهب له حکمونو سره سم حل او فصل کوي.

یوسلو دوه دېرشمه ماده :

قاضیان د سترې محکمې په پیشنهاد او د جمهور رئیس په منظوری ټاکل کېږي.

د قاضیانو مقرري، تبدیلی، ترفیع مؤاخذه او د تقاعد پیشنهاد د قانون له حکمونو سره سم د سترې محکمې صلاحیت دی.

ستره محکمه د اجرایی او قضایی چارو د ښه تنظیم او د لازمو اصلاحاتو د تأمین لپاره، د قضائیه قوې،

عمومي اداري آمریت تأسيسوي.

قوة قضائيه را تأسيس می نماید.

يوسلو دري دپرشمه ماده :

که قاضي د جنایت په ارتکاب متهم شي، ستره محکمه د قانون له حکمونو سره سم د قاضي پر حالت غور کوي، که ستره محکمه دده د دفاع تر اوریدو وروسته اتهام وارد وبولي، جمهور رئیس ته يې د عزل پیشنهاد کوي د جمهور رئیس له منظوری وروسته متهم قاضي له وظيفي څخه عزل او د قانون له حکمونو سره سم جزا ورکول کيږي.

ماده یکصد و سی و سوم:

هرگاه قاضي به ارتکاب جنایت متهم شود، ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضي رسیدگی نموده، پس از استماع دفاع او، در صورتیکه ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به رئیس جمهور تقدیم و با منظوری آن از طرف رئیس جمهور، قاضي متهم از وظيفه معزول و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

يوسلو څلور دپرشمه ماده:

دجرمونو کشف د پوليس په وسيله او دجرمونو تحقيق او په محکمه کې پر متهم باندي د دعوا اقامه دڅارنوالۍ له خوا، د قانون له احکامو سره سم کېږي.

ماده یکصد و سی چهارم:

کشف جرایم، توسط پوليس و تحقيق جرایم و اقامه دعوا عليه متهم در محکمه، از طرف څارنوالی مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

څارنوالی د اجرائيه قوې برخه ده او په خپلو اجراتو کې استقلال لري.

څارنوالی جزء قوة اجرائيه و در اجرات خود مستقل می باشد.

د څارنوالۍ تشکیل، صلاحیت او د اجراتو څرنګوالی د قانون له ليارې تنظيمېږي.

تشکیل، صلاحیت و طرز فعالیت څارنوالی توسط قانون تنظیم میګردد.

د وسله والو ځواکونو، پوليسو او دملی امنیت کارکوونکیو د وظيفوي جرمونو کشف او تحقيق د خاص قانون له

کشف و تحقيق جرایم وظيفوی منسوبين قوای مسلح، پوليس و موظفين امنیت ملی، توسط قانون

لياري تنظيمبري.

خاص تنظيم می گردد.

يوسلو پنځه دېرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و پنجم:

که د دعوي لوري په هغه ژبه چې محاکمه پرې کېږي و نه پوهېږي، د قضیې پر موادو او اسنادو د اطلاع او په محکمه کې په خپله مورنۍ ژبه د خبرو کولو حق د ترجمان په وسیله ورته تأمینېږي.

اگر طرف دعوا زبانی را که محاکمه توسط آن صورت می گیرد، نداند، حق اطلاع به مواد و اسناد قضیه و صحبت در محکمه به زبان مادری، توسط ترجمان برایش تأمین میگردد.

اتم فصل اداره

فصل هشتم اداره

يوسلو شپږ دېرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و هشتم:

د افغانستان د اسلامي جمهوریت اداره د مرکزي ادارې او محلي ادارو د واحدونو پر اساس له قانون سره سم تنظيمېږي.

اداره جمهوری اسلامی افغانستان براساس واحد های اداره مرکزی و ادارات محلی، طبق قانون، تنظیم میگردد.

مرکزي اداره پرخينو اداري واحدونو ويشل کېږي چې د هرې يوې په سر کې يو وزير وي.

اداره مرکزی به یک عده واحدهای اداری منقسم میگردد که در رأس هر کدام یک نفر وزیر قرار دارد.

دمحلي ادارې واحد ولايت دی. د ولايتونو او مربوطه ادارو شمير، ساحه، برخي او تشکيلات د نفوسو دشمير، ټولنيزې او اقتصادي وضعې او جغرافيايي موقعيت پر اساس دقانون له لياري تنظيمبري.

واحد اداره محلی، ولایت است. تعداد، ساحه، اجزا و تشکيلات ولایات و ادارات مربوط، بر اساس تعداد نفوس، وضع اجتماعی و اقتصادی و موقعیت جغرافیایی توسط قانون تنظیم میگردد.

يوسلو اوه دپرشمه ماده:

حکومت د مرکزيت د اصل په ساتلو سره د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي چارو د ډگرندي کولو او ښه والي او د ملي ژوند په پرمختگ کې د خلکو د لارم زياتې ونډې اخيستو په منظور، لارم صلاحيتونه د قانون له حکمونو سره سم محلي ادارې ته سپاري.

ماده يکصد و سي و هفتم:

حکومت با حفظ اصل مرکزيت به منظور تسريع و بهبود امور اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي و سهم گيري هر چه بيشتر مردم در انکشاف حيات ملي، صلاحيتهاي لارم را مطابق به احکام قانون، به اداره محلي تفويض مي نمايد.

يوسلو اته دپرشمه ماده:

په هر ولايت کې يوه ولايتي جرگه جوړېږي.

ماده يکصد و سي و هشتم:

در هر ولايت يک شوراي ولايتي تشکيل مي شود.

د ولايتي جرگې غړي له قانون سره سم د نفوسو په تناسب، د آزادو، عمومي پټو او مستقيمو ټاکنو له مخې د ولايت د اوسېدونکو له خوا د څلورو کلونو لپاره ټاکل کېږي.

اعضای شوراي ولايتي، طبق قانون، به تناسب نفوس، از طريق انتخابات آزاد، عمومي، سري و مستقيم از طرف ساکنين ولايت برای مدت چهارسال انتخاب ميگردند.

ولايتي جرگه له خپلو غړيو څخه يو تن د رئيس په توگه ټاکي.

شوراي ولايتي يک نفر از اعضاي خود را به حيث رئيس انتخاب مي نمايد.

يوسلو نهه دپرشمه ماده:

ولايتي جرگه د دولت د پرمختيايي هدفونو په تأمين او د ولايت د چارو په ښه کولو کې لکه څنگه چې په قوانينو کې څرگنده شوې، برخه اخلي او په ولايت پورې د مربوطو چارو په باب مشوره ورکوي.

ماده يکصد و سي و نهم:

شوراي ولايتي در تأمين اهداف انکشافی دولت و بهبود امور ولايت به نحوی که در قوانين تصريح مي گردد سهم گرفته و در مسايل مربوط به ولايت مشوره مي دهد.

ولايتي جرگه خپلې وظيفې د محلي

شوراي ولايتي وظيفې خود را با

اداري په مرسته سرته رسوي.

همکاری اداره محلی اجرا می نماید.

یوسلو څلو یښتمه ماده:

د محلي ادارې د چارو د سمون او په هغې کې د خلکو د فعالې ونډې اخیستو د تأمین په مقصد، په ولسوالیو او کلیو کې د قانون له حکمونو سره سم جرگې جوړېږي.

ماده یکصد و چهلم:

برای تنظیم امور و تأمین اشتراک فعال مردم در اداره محلی، در ولسوالی ها و قریه ها، مطابق به احکام قانون، شوراها تشکیل می گردند.

ددې جرگو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې دسیمې د اوسېدونکو له خوا د دريو کلونو لپاره ټاکل کېږي.

اعضای این شوراها از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف ساکنین محل برای مدت سه سال انتخاب می شوند.

په محلي جرگو کې د کوچیانو گډون د قانون له حکمونو سره سم تنظیمېږي.

سهم گیری کوچیان در شوراهای محلی مطابق به احکام قانون تنظیم می گردد.

یوسلو یو څلو یښتمه ماده:

د ښاري چارو د ادارې لپاره ښاروالي تشکیلېږي.

ماده یکصد و چهل و یکم:

برای اداره امور شهری، شاروالی تشکیل می شود.

ښاروال او د ښاري مجلسونو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

شاروال و اعضای مجالس شاروالی، از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می شوند.

په ښاروالیو پورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

امور مربوط به شاروالی ها توسط قانون تنظیم میگردند.

یوسلو دوه څلو یښتمه ماده:

دولت ددې اساسي قانون د

ماده یکصد و چهل و دوم:

دولت به مقصد تعمیل احکام

و تأمین ارزشهای مندرج این قانون اساسی، ادارات لازم را تشکیل می نماید.

فصل نهم حالت اضطرار

ماده یکصد و چهل و سوم:
هرگاه به علت جنگ، خطر جنگ، اغتشاش وخیم، آفات طبیعی و یا حالت مماثل، حفظ استقلال و حیات ملی از مجرای که در قانون اساسی تعیین شده، ناممکن گردد، حالت اضطرار از طرف رئیس جمهور با تأیید شورای ملی در تمام یا بعضی از ساحات کشور اعلان می شود.

هرگاه حالت اضطرار بیش از دو ماه دوام نماید، برای تمدید آن، موافقت شورای ملی شرط است.

ماده یکصد و چهل و چهارم:
در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند به مشوره رؤسای شورای ملی و ستره محکمه، بعضی از صلاحیت های شورای ملی را به حکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و چهل و پنجم:
در حالت اضطرار، رئیس جمهور می تواند بعد از تأیید روسای شورای

حکمونود تعمیل او د مندرجو ارزبنتونو د تأمین لپاره لازمی اداري جوړوي.

نهم فصل اضطراري حالت

یوسلو دري څلویښتمه ماده:
که د جگړې، د جگړې دخطر، وخیم اغتشاش او طبیعی آفاتو او یا ورته حالت له امله د خپلواکۍ او ملي ژوند ساتنه په هغه طریقه چې په اساسي قانون کې ټاکل شوې، ناشونې وگرځي د جمهور رئیس له خوا د ملي شوری په تأیید د هېواد په ټولو او یا ځینې برخو کې اضطراري حالت اعلانېږي.

که اضطراري حالت تر دوو میاشتو زیات دوام ومومي، د اوږدولو لپاره یې د ملي شوری موافقه شرط ده.

یوسلو څلورڅلویښتمه ماده:
په اضطراري حالت کې جمهور رئیس کولای شي د ملي شوری او د سترې محکمې له رئیسانو سره په مشوره، د ملي شوری ځینې صلاحیتونه حکومت ته انتقال کړي.

یوسلو پنځه څلویښتمه ماده:
په اضطراري حالت کې جمهور رئیس کولای شي چې د ملي شوری او دستري

ملی و ستره محکمه، تنفیذ احکام ذیل را معطل بسازد و یا بر آنها قیودی وضع نماید:

۱- فقره دوم ماده بیست و هفتم؛

۲- ماده سی و ششم؛

۳- فقره دوم ماده سی و هفتم؛

۴- فقره دوم ماده سی و هشتم؛

ماده یکصد و چهل و ششم:
در حالت اضطرار، قانون اساسی تعدیل نمی شود.

ماده یکصد و چهل و هفتم:
هرگاه دوره ریاست جمهوری و یا دوره تقنینیه شورای ملی در حالت اضطرار ختم شود، اجرای انتخابات جدید ملتوی گذاشته شده، مدت خدمت رئیس جمهور و اعضای شورای ملی تا چهار ماه تمدید می شود.

هرگاه حالت اضطرار بیش از چهار ماه دوام نماید لویه جرگه از طرف رئیس جمهور دعوت می شود.

بعد از ختم حالت اضطرار، در خلال مدت دو ماه، انتخابات برگزار میگردد.

محکمی د رئیسانو تر تائید وروسته د اساسي قانون لائديني حکمونه وځنډوي او يا قيود پرې ولگوي:

۱- د اوه ويشتمي مادې دويمه فقره؛

۲- شپږ دېرشمه ماده؛

۳- داوه دېرشمي مادې دويمه فقره؛

۴- داته دېرشمي مادې دويمه فقره؛

يوسلو شپږ څلويښتمه ماده:
داضطرار په حالت کې اساسي قانون نه تعدیلېږي.

يوسلو اوه څلويښتمه ماده:
که چېرې دجمهوري ریاست دوره او یا د ملي شوری تقنینی دوره د اضطرار په حالت کې پای ته ورسېږي، د نویو انتخاباتو تر سره کیدل ځنډېږي او د جمهور رئیس او ملي شوری د غړیو د خدمت موده تر څلورو میاشتو پورې تمدیدېږي.

که اضطراري حالت تر څلورو میاشتو زیات اوږد شي، لویه جرگه د جمهور رئیس له خوا راغوښته کېږي.

د اضطراري حالت تر پای ته رسېدو وروسته، د دوو میاشتو دننه انتخابات کېږي.

یوسلو اته څلویښتمه ماده:

د اضطراري حالت په پای ته رسېدو سره هغه اقدامات چې ددې اساسي قانون د (یوسلو څلور څلویښتمې او یوسلو پنځه څلویښتمې) مادې له مخې شوي، به له ځنډه له اعتباره لوېږي.

ماده یکصد و چهل و هشتم:

در ختم حالت اضطرار، اقداماتی که بر اساس مواد یکصد و چهل و چهارم و یکصد و چهل و پنجم این قانون اساسی به عمل آمده، بلا فاصله از اعتبار ساقط میگردند.

**لسم فصل
تعديل**

یوسلو نهه څلویښتمه ماده:

د اسلام دسپېڅلي دين له حکمونو څخه د پیروى اصل او اسلامي جمهوري نظام نه تعدیلېږي.

**فصل دهم
تعديل**

ماده یکصد و چهل و نهم:

اصل پیروى از احکام دین مقدس اسلام و نظام جمهوری اسلامی تعدیل نمی شوند.

د اتباعو د اساسي حقوقو تعديل يوازي د هغوی د حقوقو د ښیگڼې په منظور جواز لري.

تعديل حقوق اساسی اتباع صرف به منظور بهبود حقوق آنان مجاز می باشد.

ددې اساسي قانون د نورو موادو تعديل د زمان د غوښتنو او تجربو له مخې، ددې اساسي قانون د اوه شپيتمې او یوسلو شپږ څلویښتمې مادې د احکامو په رعایت سره، د جمهور رئیس یا د ملي شوری د اکثریت په پیشنهاد کېږي.

تعديل دیگر محتویات این قانون اساسی، نظر به تجارب و مقتضیات عصر، با رعایت احکام مندرج مواد شصت و هفتم و یکصد و چهل و ششم این قانون اساسی، با پیشنهاد رئیس جمهور یا اکثریت اعضای شورای ملی صورت می گیرد.

یوسلو پنځوسمه ماده:

د تعديل د پیشنهاد لپاره د جمهور رئیس په فرمان د حکومت،

ماده یکصد و پنجاهم:

به منظور اجرای پیشنهاد تعديل، هیئتی از بین اعضای حکومت،

شورای ملی و ستره محکمہ به فرمان رئیس جمهور تشکیل گردیده، طرح تعدیل را تهیه می کند.

برای تصویب تعدیل، لویه جرگه بر اساس فرمان رئیس جمهور و مطابق به احکام فصل لویه جرگه دایر میگردد.

هرگاه لویه جرگه با اکثریت دو ثلث کل اعضا طرح تعدیل را تصویب کند، بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ می گردد.

فصل یازدهم احکام متفرقه

ماده یکصد و پنجاه و یکم:

رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمہ، لوی خارنوال، روسای بانک مرکزی و امنیت ملی، والیان و شاروالها در مدت تصدی وظیفه نمی توانند هیچ معامله انتفاعی را با دولت انجام دهند.

ماده یکصد و پنجاه دوم:

رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزرا، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمہ، لوی

ملی شوری او سترې محکمې د غړيو له منځه، يو هيئت جوړېږي او د تعدیل طرح تیاروي.

د تعدیل د تصویب لپاره د جمهور رئیس په فرمان او د لویې جرگې د فصل له حکمونو سره سم لویه جرگه دایرېږي.

که لویه جرگه د ټولو غړيو له دريو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت د تعدیل طرح تصویب کړي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذېږي.

یوولسم فصل متفرقه حکمونه

یوسلو یو پنځوسمه ماده:

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیالان، وزیران او دسترې محکمې رئیس او غړي، لوی خارنوال، د مرکزي بانک او ملي امنیت رئیسان، والیان او بناروالان د خپلي وظیفې په وخت کې نشي کولای له دولت سره هېڅ ډول انتفاعي معامله تر سره کړي.

یوسلو دوه پنځوسمه ماده:

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیالان، وزیران، د ملي شوری او سترې محکمې رئیسان او غړي، لوی

ڄارنوال و قضاات نمى توانند در مدت تصدى وظيفه به مشاغل ديگرى اشتغال ورزند.

ماده يكصد و پنجاه و سوم:

قضاات، ڄارنوالان، صاحب منصبان قواى مسلح و پوليس و منسوبيان امنيت ملى، در مدت تصدى وظيفه نمى توانند در احزاب سياسى عضويت داشته باشند.

ماده يكصد و پنجاه و چهارم:

دارايى رئيس جمهور، معاونين رئيس جمهور، وزرا، اعضاى ستره محكمه و لوى ڄارنوال قبل و بعد از دوره خدمت، توسط ارگانى كه در قانون تعيين ميگردد، ثبت، رسيدگى و نشر مى شود.

ماده يكصد و پنجاه و پنجم:

براى معاونين رئيس جمهور، وزرا، رؤسا و اعضاى شوراى ملى و ستره محكمه، قضاات و لوى ڄارنوال مطابق به احكام قانون معاش مناسب تعيين ميگردد.

ماده يكصد و پنجاه و ششم:

كميسيون مستقل انتخابات براى اداره و نظارت بر هر نوع انتخابات

ڄارنوال او قاضيان نشي كولائى د وظيفى د تصدى په موده كې نور مشاغل ولري.

يوسلو دري پنځوسمه ماده:

قاضيان، ڄارنوالان، د وسله والو ځواكونو او پوليسو منصبداران او د ملي امنيت كاركونكى نشي كولى د وظيفى د تصدى په موده كې په سياسي گوندونو كې غړيتوب ولري.

يوسلو څلور پنځوسمه ماده:

د جمهور رئيس، د جمهور رئيس د مرستيالو، وزيرانو اوستري محكمې د غړو او لوى ڄارنوال شتمني، د خدمت تر دورې وړاندې او وروسته، د هغه اورگان په وسيله چې قانون يې ټاكې ثبت، خپرل كېږي او خپرېږي.

يوسلو پنځه پنځوسمه ماده:

د جمهور رئيس مرستيالو، وزيرانو، د ملي شوراى رئيسانو او غړيو، د سترې محكمې غړيو، قاضيانو او لوى ڄارنوال ته د قانون له حكمنو سره سم، مناسب معاش ټاكل كېږي.

يوسلو شپږ پنځوسمه ماده:

د هر ډول انتخاباتو د ڄارنې او ادارې او په هېواد كې د خلكو عمومي

و مراجعہ به آرای عمومی مردم در کشور مطابق به احکام قانون تشکیل میگردد.

ماده یکصد و پنجاه و هفتم:

کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

اعضای این کمیسیون از طرف رئیس جمهور به تائید ولسی جرگه تعیین میگرددند.

فصل دوازدهم احکام انتقالی

ماده یکصد و پنجاه و هشتم:

لقب بابای ملت و امتیازاتی که توسط لویه جرگه اضطراری سال یکهزار و سه صد و هشتاد و یک هجری شمسی به اعلیحضرت محمد ظاهر شاه، پادشاه سابق افغانستان، اعطا شده است با رعایت احکام این قانون اساسی مادام الحیات برای ایشان محفوظ می باشد.

ماده یکصد و پنجاه و نهم:

مدت بعد از نفاذ این قانون اساسی تا تاریخ افتتاح شورای ملی، دوره انتقال شمرده می شود.

رایوته د مراجعې لپاره د انتخاباتو مستقل کمیسیون د قانون له حکمونو سره سم جوړېږي.

یوسلو او پنځوسمه ماده:

د اساسي قانون پر تطبیق د څارنې خپلواک کمیسیون د قانون له حکم سره سم تشکیلېږي.

ددې کمیسیون غړي د جمهور رئیس له خوا د ولسي جرگې په تائید تعیینېږي.

دولسم فصل انتقالي حکمونه

یوسلو اته پنځوسمه ماده:

د ملت د بابا لقب او هغه امتیازونه چې د ۱۳۸۱ هجري شمسي کال د اضطراري لويې جرگې له خوا د افغانستان پخواني پاچا اعلیحضرت محمد ظاهر شاه ته ورکړل شوي دي، ددې اساسي قانون د حکمونو له رعایت سره سم د ژوند تر پایه د دوی لپاره محفوظ دي.

یوسلو نهمه پنځوسمه ماده:

د دغه اساسي قانون له نافذیدو څخه د ملی شوری د افتتاح تر نېټې پورې موده د انتقال دوره گنل کېږي.

دولت انتقالی اسلامی افغانستان،
در دوره انتقال، وظایف ذیل را
انجام می دهد:

۱- اصدار فرامین تقنینی مربوط به
انتخابات ریاست جمهوری،
شورای ملی و شوراهای محلی
در مدت شش ماه؛

۲- اصدار فرامین در مورد تشکیلات
و صلاحیت محاکم و آغاز کار روی
قانون تشکیلات اساسی در خلال
مدت کمتر از یکسال؛

۳- تشکیل کمیسیون مستقل
انتخابات؛

۴- انجام اصلاحات لازم به
منظور تنظیم بهتر امور
اجرای و قضایی؛

۵- اتخاذ تدابیر لازم جهت آماده
ساختن زمینه برای تطبیق احکام
این قانون اساسی؛

ماده یکصد و شصتم:

اولین رئیس جمهور منتخب، سی
روز بعد از اعلام نتایج انتخابات،
مطابق به احکام این قانون اساسی
به کار آغاز می کند.

د افغانستان انتقالی اسلامی
دولت د انتقال په دوره کې لاندینی
وظیفې سرته رسوي:

۱- د شپږو میاشتو دننه جمهوري
ریاست، ملي شوری او محلی جرگو
د انتخاباتو په اړه د تقنیني
فرمانونو صادرول؛

۲- له یوه کال څخه په کمه موده کې د
محکمو د صلاحیتونو او تشکیلاتو او
د اساسی تشکیلاتو پر قانون باندې
د کار د پیل په اړه د فرمانونو صادرول؛

۳- د انتخاباتو د خپلواک
کمیسیون جوړول؛

۴- د اجرایی او قضایی چارو د
غوره تنظیم په منظور د لازمو
اصلاحاتو سرته رسول؛

۵- د دې اساسي قانون د حکمونو د
تطبیق په برخه کې د زمینی د برابرولو
لپاره لازم تدبیرونه نیول؛

یوسلو شپیتمه ماده:

لومړنی منتخب جمهور رئیس د
انتخاباتو د نتایجو تر اعلان د پرش
ورځې وروسته د دغه اساسي قانون له
حکمونو سره سم په کار پیل کوي.

کوشش همه جانبه صورت می گیرد تا اولین انتخابات رئیس جمهور و شورای ملی با هم در یک وقت صورت بگیرد.

صلاحیت های شورای ملی مندرج در این قانون اساسی تا زمان تأسیس این شوری به حکومت تفویض می شود و ستره محکمه مؤقت به فرمان رئیس جمهور تشکیل می گردد.

ماده یکصد و شصت و یکم :

شورای ملی، وظایف و صلاحیت های خود را به مجرد تأسیس، مطابق به احکام این قانون اساسی، اعمال می کند.

بعد از دایر شدن اولین جلسه شورای ملی، در خلال مدت سی روز، حکومت و ستره محکمه مطابق به احکام این قانون اساسی تشکیل می گردند.

رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان تا زمانیکه رئیس جمهور منتخب به کار آغاز کند اجرای وظیفه می نماید.

ارگانهای اجرایی و قضایی دولت با رعایت حکم فقره چهارم ماده یکصد و پنجاه و نهم این

هر اړخیزې هڅې کېږي چې د جمهور رئیس او ملي شورا انتخابات په یوه وخت کې تر سره شي.

د ملي شوری واکونه د هغې د تأسیس تر مودې پورې پدې اساسي قانون کې حکومت ته سپارل کېږي او مؤقته ستره محکمه د جمهور رئیس په فرمان جوړېږي.

یوسلو یوشپپتمه ماده:

ملي شوری له تأسیس سره سم خپل واکونه او وظایف ددې اساسي قانون د حکمونو مطابق عملي کوي.

د ملي شوری له لومړنۍ غونډې وروسته د دېرشو ورځو په موده کې حکومت او ستره محکمه ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم تشکیلېږي.

د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت رئیس تر هغه وخته پورې وظیفه سرته رسوي چې منتخب جمهور رئیس په کار پیل نه وي کړی.

ددې اساسي قانون د یوسلو نهمه پنځوسمې مادې د څلورمې فقرې د حکم په رعایت، د دولت اجرایی او

قانون اساسی، الی تشکیل حکومت و ستره محکمه به وظایف خود ادامه میدهند.

فرامین تقنینی که از آغاز دوره مؤقت به بعد نافذ گردیده است به اولین جلسه شورای ملی ارجاع می گردند.

این فرامین تا زمانیکه از طرف شورای ملی لغو نگردیده باشند نافذ می باشند.

ماده یکصد و شصت و دوم:

این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و از طرف رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان توشیح و اعلام میگردد.

با نفاذ این قانون اساسی، قوانین و فرامین تقنینی مغایر احکام آن ملغی می باشد.

قضایي ارگانونه د حکومت او سترې محکمې تر تشکیل پورې خپلو وظایفو ته ادامه ورکوي.

هغه تقنیني فرمانونه چې دمؤقتې دورې له پیل څخه وروسته نافذ شوي دي د ملي شوري لومړنۍ غونډې ته راجع کېږي.

دا فرامین تر هغه وخته پورې چې د ملی شوری له خوا لغوه شوي نه وي نافذ کېل کېږي.

یوسلو دوه شپیتمه ماده:

دا اساسي قانون د لويې جرگې له تصویب څخه وروسته نافذ او د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت د رئیس له خوا توشیح او اعلامېږي.

په نافذېدو سره یې ددې اساسي قانون له حکمونو مغایر قوانین او تقنیني فرمانونه لغوه کېږي.